

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felső szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUNS ÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1,20 ft).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A katonák igazsága.

Budapest, január 6.

Szinte el sem hinnék, ha nem mondaná olyan határozott formában a bécsi hír, hogy a hadügyi kormány elkészült a katonai büntetőtörvénykönyv tervezetével. Olyan régen esengünk utána, olyan régen követeljük, olyan régen lázongunk a mostani hajmeresztő állapot ellen; és most mégis majdnem hihetetlennek látszik, hogy valóság lesz abból a régi óhajtasból, mely évről-évre visszatért a humanizmus és felvilágosodottság nevében, de mindeddig hiába kopogtatott az ugynevezett katonai intéző körök ajtaján.

Most ezek az ajtók megnyílnak és bevonul rajta diadalmasan a felvilágosodottság szelleme és kikergeti a régi rossz idők legutálatosabb maradványát. A katonák igazsága nem lesz ezután torzképe az igazságnak; ha nem is lesz éppen ideális igazság, de valami olyan, amit jóhiszeműleg igazságnak lehet nézni. Nem valósítja meg a modern igazságszolgáltatás minden követelményét, de összehasonlíthatatlanul becsületesebb, emberségesebb, józanabb állapot lesz a mostaninál, amelyre jóérzésű ember nem is gondolhat háborzongás nélkül.

Nem szabad kicsinyelni ezt a reformot, bármilyen kevésbé látszik is tökéletesnek. Tökéletes, abszolút reformról, amely egy csapásra eltöröl mindent, ami rossz, és megvalósít mindent, a mi jó, hogyan is álmódhatnánk katonáknál — forradalom nélkül? Ne azt nézzük, ami még mindig hiányzik abból a tervezetből, amelynek egyes főbb gondolatai kiszivárogtak most a hadügyminisztérium büroijából, hanem azt nézzük, hogy mi mindent valósít meg egyszerre és hogy mi mindent tisztít el a jog, humanizmus és egyéni szabadság útjából. Hogy katonáknál ezután nem az auditor fogja egymagában képviselni

a vizsgálóbíró, a vádlót, a védőt és az előadó bírót; hogy lesz a vádnak külön képviselője, a vádlottnak védője, sőt bizalmi emberei is lesznek ott a tárgyaláson — akik, ha még oly fogytatókosan is, de mégis csak a nyilvánosság képviselői lesznek az eddig levegőtől is elzárt ugynevezett bíraskodásnál — ez már magában véve is szédítően nagy haladás az eddigi állapothoz képest. Hát ha még hozzá fog járulni a hajmeresztően kegyetlen büntetések enyhítése, amiben nem is lehet kételkednünk, ha már rászánta magát a hadügyi kormányzat az újításokra — akkor igazán meg lehetünk egyelőre elégedve ezzel a reformmal. Hiszen nagy dolog már az is, hogy ha a katonai büntetőtörvény megvan. Ez mindenesetre alap, a melyen lehet még tovább építeni. Ez mindenesetre bizonyos garanciája a katonasághoz került fiaink és polgártársaink szabadságának. Nem olyan teljes, mint a polgári életben élvezett egyéni szabadság — amelyet különben egészen megfelelő, egészen modern biztosítókkal szintén csak most látott el az új bünvádi eljárás — de mégis garancia ez is.

Mindenesetre kívánatos lett volna a nyilvánosságnak igazibb, teljesebb érvényesülése. Mindenesetre lesznek kívánni valók a katonai büntető eljárásban a védelem jogait és szabadságát illetőleg. De hiszen teljes, radikális reform, olyan, amely a mi szívünknek igazán kedves, csak egyetlenegy volna: ha nem volna külön állam az államban a katonaság, ha nem volna külön büntető hatalomnak alávetve a katonai kötelezettségét teljesítő polgár, sem a katonatiszt, hanem ez ország törvényeinek uralma alatt élne mindenki, aki ebben az országban él. Hanem erről az ideális reformról ma még lehet-e csak beszélnünk is? Már pedig, ami ezen innen marad, az ugy sem tökéletes.

Fogadjuk tehát örömmel azt, ami a

mostani körülmények között elérhető. És panaszkodás helyett, gáncs helyett azt kívánjuk, hogy mennél hamarabb adja át az életnek a katonai kormányzat ezt a legújabb katonai reformot. *Katonai reform.* Máskor már erre a pusztára szóra is ösztönserősen megborzadunk. És most végre jön egy katonai reform, amelynek örülnünk kell. Hát nem vívmány már ez is?

BELFÖLD.

A sárosi főispán fölmentése. A hivatalos lap mai száma a következő királyi kéziratot közli:

A belügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére *Szinyei-Merse* István, Sáros megye főispánját ezen állásától, hű szolgálatainak elismerése mellett, saját kérelmére felmentem.

Kelt Bécsben, 1899. évi december hó 29. én.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Szell Kálmán, s. k.

Herczeg Ferenc és választói. Dr. Seemayer Károly, a verseci szabadelvű párt elnöke a következő sorokat teszi közzé a félhivatalos *Budapesti Tudósítóból*:

„A *Keleti Értésítő* nyomán több lap azt a hírt hozta, hogy a verseci szabadelvű párt újév napján tartott értekezletén képviselőjének *Herczeg* Ferencnek egyhangulag bizalmat szavazott. Miután a verseci szabadelvű párt *Herczeg*nek a szabadelvű pártból történt kilépése óta egyáltalán értekezletet nem tartott, nem juthatott abba a helyzetbe, hogy akár bizalmat, akár bizalmatlanságot szavazzon képviselőjének. Újév napján a város képviselőtestülete és polgársága — amint a *Budapesti Tudósító* már közölte — a polgármester üdvözlése alkalmával *egyedül* a magas kormány iránt fejezte ki bizalmát.”

Az Ugron-párt új elnevezése. A mai reggeli lapok közt mi is közreadtuk egy könyvomatossnak azt a híret, hogy az *Ugron* Gábor vezérlete alatt álló függetlenségi és 48-as pártot „negyvennyolcas alkotmánypárt”-nak fogják elnevezni. Ezzel szemben a

TÁRCA.

Utolsó találkozásom Petőfivel.

Írta: *Jókai Mór.**

Egy szép tavaszeli napon volt: Buda vára dícsőséges bevételétől. Nyáry Pállal sétálgattunk Pest utcáin. Szomorú látvány volt: a háztetők bombáktól átlukgatva, a gránit-utcaburkolat feltépve, széthányva: a Dunapart járhatatlan.

Az az egész palotásor, mely a magyar főváros büszkeségét képezte, végtől-végig leégve, összeromolva. A kormos falak ijeszítően meredtek fölfelé, egymásra hajoltak, mintha tanakodnának, hogy ki dőljön le előbb? Az egész utcasor üszkös gerendákkal, kőfáltörmelékkel borítva. A nagy vendégfogadók mind kiégett romok: ahol még nem volt a földszint leégve, ott az ablakok deszkákkal beszegezvék. Alig lehetett egy pár ombert látni a romok között, akik bizonyosan azon tanakodtak, hogyan kellene e romok eltakarításához hozzákezdeni?

Legijesztőbb képet mutatott a redoute dunaparti része. Erre haragudtak legjobban a budaiak; hisz ennek a terme szolgált tanácskozául a magyar országgyűlésnek. Azt alapjáig rommá kellett lőni. Most aztán kiegészítő része lehetett a másik felének, melyben egykor a német színház muzsái honoltak s mely még tavaly télen leégett. Néhol még füstlögött a pincében a megolvadt réztető átvája, amely keresztültört minden boltozatot. Ezt sem bírta eloltani az a háromnapos meleg eső,

amely Budavár bevételére következett s melyre azt mondta Nyáry, hogy „az az eső visszatéríti mindazt a kárt az országnak, amit a háboru dúlása okozott.”

Alig bírtunk megválni ettől a nagyszerű panorámájától a palotaromoknak.

Hát volt erre nekünk szükségünk?

Bizony, bizony, mikor 1849. tavasz napján végig néztem ezen a Dunasoron, kedvem lett volna az első rom szegletéhez odavágni ezt az én bolond fejemet, amelyben a szabadság eszméje megszületett, hogy szétszakadjon.

Hanem ha most végig nézek a két Dunasoron, akkor nem sajnálom, hogy még sem zuztam akkor össze ezt az én bolond fejemet.

Barangolás közben beszélgettünk Nyáryval a napok nevezetesebb eseményeiről, azok között volt a francia külügyminiszternek: Druyn de L'Huynsnak a parlamentben adott nyilatkozata az orosz intervenció tárgyában Magyarországon. Diplomatai stílusban orákulumszerű frazeológiával volt adva a válasz; de azért világosan megért-hette belőle mindenki, hogy Magyarország az ez idő szerinti francia kormánytól semmi pártolásra nem számíthat. Sőt ellenkezőleg, a francia kormány sürgős figyelemztést küldött az európai udvarokhoz, hogy a veszélyes bonyodalomnak elejét venni törekedjenek. Bonyodalom itt nem lehetett egyéb, mint Magyarország függetlenségének kimondása s a magyar fegyverek győzedelme. S hogy az alatt az ígéret alatt mit ért a francia külügyér, miszerint a francia kormány maga is kész erélyes rendszabályokhoz nyulni, azt meg lehetett tudni a római expedíciójából, mely által az olasz szabadságharcosokat a szent városból kiverte.

E közben eljutottunk a nagy Kristófig. A hatalmas tengergázoló szent kőszobrának talap-

zatára egy lepedő nagyságu plakát volt felragasztva, veres betűkkel pompázó, melyet kíváncsi esoport vett körül. Mi is oda csatlakoztunk, megtudandók a plakát tartalmát.

Szemere Bertalan miniszterelnök rendelete volt az, melyben előre becsátva az indokait, a közlő orosz inváziót, felszólít minden hazafit (talán arra, hogy fogjon fegyvert s sorakozzék a nemzeti zászlók alá? Nem biz az: hanem) hogy tartson e veszély elhárítására háromnapos bójót, menjen a templomba imádkozni s induljon neki sereggestül a bucsujárásnak keresztes processzióban. Így szoktak nevezetesen a patriarkális időkben védekezni a sáskajárás ellen. Haragszó is legyen bőséggel.

Nyáry Pál szomoruan csóválta a fejét, s hozzám fordulva dörmögé:

— Lengyelország halálszagát érzem.

E pillanatban hangos kacaj hangzott fel mögöttünk.

Hátra tekintettünk.

Mi ráismertünk az alakra. Petőfi volt az.

Nagyon átváltozott az arca. A szakállát nem borotválta rég; az egészen benőtte az arcát, valami gyűrött fehér kalap volt a fején. Vitorlavászon zubbonyt viselt, a minőt a közkatona kapnak, arra volt kihajtvá a széles inggallérja; semmi katonai dísz, semmi kard az oldalán.

Mi ráismertünk, de ő ránk sem nézett: fogai közt morzsolta: „Iuium Troës! Rues Ilium et ingens gloria Parthenopes.” Azzal megfordult s odább ment.

— Szegény bolond! mondá Náray utána nézve. — Most ez a nyakravalónemviselés miatt elvesztette a tisztí rangját, elvesztette a földet a lába alól. Ebben nyilatkozik meg a bolondok idioszinkráziája, hogy az öltözetet nem tűrik a testükön.

* Felolvasta a Petőfi-Társaság mai nagygyűlésén szerző.

párt közlönye, a *M-g* kijelenti, hogy ilyen indítvány a párt körében fel nem vettett és így ezzel az eszmével a párt nem is foglalkozhatott. Különben is pártelnevezés dolgában az országgyűlési pártkör előkészítő munkálata nyomán csak maga az országos párt egésze van hivatva dönteni.

A magyar delegáció.

Bécs, január 6.

A magyar delegáció hadügyi albizottsága ma délelőtt 11 órakor Szilágyi Dezső elnöklele alatt folytatva tanácskozásait. Jelen voltak a közös kormány részéről: gróf Goluchowski Agenor külügyminiszter, báró Kriegerhammer Ödön hadügyminiszter és báró Spaun tengerügy, a tengerészeti ügyosztály vezetője. Jekelfalussy altábornagy osztályfőnök, Röckenzaun altábornagy osztályfőnök, Canisius és Clar vezérőrnagyok, Krobotin, Terkulj és Ellmayer ezredesek, Dobrucký lovag vezérhadbíró, Abele alezredes és Urbán őrnagy, a hadügyminiszter szárnysegédei, Graf hadbíró, dr. Ullé vezér tőrsovos; a magyar kormány részéről: Szell Kálmán miniszterelnök és báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter.

Elnök az ülést megnyitván, a hadügyi albizottság áttért a rendes költségvetés címenként való tárgyalására.

(Egyházi vita.)

A negyedik címnél (Katonai lelkészek) Münnich Aurél előadó felelmi azt az aránytalanságot, hogy, míg a tábori lelkészi karban 142 római katolikus, 11 görög-katolikus és 11 görög-keleti gondoskodók hivatásos lelkész, addig református lelkész 4 és ágostai-evangelikus 4 van alkalmazva; pedig a katolikusok és a protestánsok arányszáma 7:1. A 142 római katolikus lelkéssel szemben tehát a szerint 20 protestáns volna alkalmazandó. Különösen szembeötlő a protestánsok hátrányos helyzete, ha tekintetbe vesszük, hogy míg a római katolikus tábori lelkészi kar évi budgetje 700,000 forint, addig a protestánsoké 14,800 forint. A feladatok egyformák lévén, méltányosnak tartja szóló ezen aránytalanságnak olyképen kiegyenlítését, hogy a protestáns tábori lelkészek, ha nem is többször, legalább évenként négyezer látogatás hivatelt legalább ott, ahol 50-en felelnek. A római katolikus lelkészek hivatelt havonként meglátogathatják, de ez a nyolc protestáns tábori lelkészre nézve fizikai lehetetlenség, mert például a budapesti tábori lelkész hatáskörébe 10 kadét- és egy alrealskola van beosztva. Annál érezhetőbb a szükség, mert a helyi lelkészek sok helyütt be sem engedik a katonaságot a templomba, mert attól tartanak, hogy e miatt többi hívek maradnának el. Hogy a protestáns lelkészek helyzete a római katolikuséval szemben aránytalanul mostohább, kitűnik abból, hogy a protestáns lelkész a római katolikus kaplannal van egy rangban és hogy a legmagasabb protestáns katonai lelkész is csak a nyolcadik rangosztályba tartozik és feljebb nem mehet. Végül nem méltányos, hogy a protestáns egyházi ügyeket a római katolikus tábori püspök intézze. Kéri a hadügyminisztert, hogy tegye e kérdést tanulmánya tárgyává és amennyiben a közölt adatok a helyzet-

nek megfelelőnek, a jövő költségvetés keretében eise módját annak, hogy a katonai lelkészi ügy a protestánsokra nézve is méltányos megoldást nyerjen.

Báró Rudnyánszky József a fizetési kérdést a lelkészekre nézve most felvetni nem tartja alkalomszerűnek. Szerinte az a hiba, hogy az előléptetés nem anciéntisz szerint történik.

Kriegerhammer Ödön báró hadügyminiszter kijelenti, hogy a kérdést megfontolás tárgyává teszi, illetőleg ő felsége elé forja terjeszteni.

Münnich Aurél előadó helyteleníti, hogy a római katolikus tábori püspök intézkedik a nem katolikus lelkészekről is.

Kriegerhammer Ödön báró kijelenti, hogy nincs kifogása az ellen, hogy külön referenciás állás szervezések a nem katolikusok részére; azonban a polgári lelkészek közreműködésére mindig lesz szükség.

Szilágyi Dezső elnök összegezve a felhozottakat kiemeli, hogy helyesebb ha világi referens tesz javaslatokat a lelkészekre nézve, mint ha idegen valásu egyházi.

Horánszky Nándor azt hiszi, hogy az irányadó szempontok ki lévén fejtve, a legelőszérűbb az, ha a közös hadügyminiszter a kérdést tanulmányozza és ez ügyről jövő előterjesztést tesz.

Szilágyi Dezső megemlíti, hogy a protestáns lelkészek szaporítása már az arányosság szempontjából is szükséges.

Szabó István helyesli Münnich Aurél felfogását és erre a címet a hadügyi albizottság elfogadja. Az ötödik címnél, vagyis a katonai igazságtügyi igazgatásnál rövid eszmecsere után báró Kriegerhammer Ödön hadügyminiszter kijelentette, hogy részéről eddig is csak az előadó betege és változása késleltette az ügynek megoldását.

A hetedik címnél, a csapatlétszámok és csapatok általános kiadásainál, gróf Szóchenyi Imre a porosz paradélelés behozatala iránt kér intézkedést.

Kriegerhammer hadügyminiszter kijelenti, hogy ez a tornagyakorlatokkal és a legénység tesli edzésével van összefüggésben.

A tizenkilencedik címnél, a katonai nyugdíj-ügy tárgyalásánál Kriegerhammer hadügyminiszter kijelentette, hogy nincs kifogása az ellen, hogy kimutattassék, hogy a nyugdíjaztatásnál az elfoglalt rangfokozatban az illető mennyi időt töltött.

(Elhelyezési költségek.)

A huszonötödik címnél (elhelyezési költségek) Münnich Aurél előadó ismerteti az elhelyezési albizottság jelentését, mely szerint 188 magyar zászlóalj közül a magyar korona területén el van helyezve 148, a megszállott tartományokban 23, a birodalmi tanácsban képviselt országok és királyságok területén 17. Ebből Dalmáciában van kettő. A 8 magyar vadászászlóalj közül 2 állandóan a lajthántuli tartományokban van, 1 ideiglenesen a megszállott tartományokban és 5 Magyarországon. E szerint a gyalogságot és a vadászcsapatokat összevéve tényleg 153 magyar zászlóalj van többnyire rendeltetés helyén, 19 van a birodalmi tanácsban képviselt országok területén, 15 délen és Ausztriában, 2 Galiciában, 2 Dalmácia déli részében és 24 a megszállott tartományokban. A 18 magyar lovasezredből, 108 század a tervezetnek megfelelően a magyar korona országaiban van elhelyezve, 13 a lajthántuli tartományokban 5 huszárezred, egy század pedig a megszállott tartományokban maradt. Ezenkívül nem magyar lovasezred Magyarországon területén nincs elhelyezve. A 24 magyar tábori tüzérezred közül

csak a 37. hadosztály tüzérezred van Magyarországon területén kívül. A Magyarországon kiegészülő várterületekből egy ezred és két zászlóalj és négy század a megszállott tartományok területén talál elhelyezést. A hat magyar utász zászlóalj közül az idő szerint még csak egy van Magyarországon kívül elhelyezve.

Erre az elhelyezési albizottság jelentését tudomásul vették és megújították az albizottságnak erre vonatkozó taveyi határozatát, vagyis, hogy a hadügyminiszter a változásról a jövő évben is tegyen jelentést.

(Rendkívüli költségvetés.)

Ezzel a közös hadügyminisztérium rendes költségvetésének tárgyalása befejeztetett és a bizottság áttért a rendkívüli költségvetés tárgyalására.

A harmadik címnél, vagyis a jelenleg meglévő kiegészítő és huszonkét készletének fölcserélésére vonatkozó tételről, Münnich Aurél előadó azt kérdezi, hogy vajon a legénységnek a közeli jövő javítására fölvetett többelő újabb konzervdagokat szolgáltatnak-e ki és hogy miképpen véli a hadügyminiszter ez összeget felhasználádnak?

Tolnay Lajos hangsúlyozza, hogy tudomása van róla, hogy a konzerv megrendelések kellő arányban történnek Magyarországon; azonban nem szabad tekintet nélkül hagyni, hogy más szállítások terén jóval a kvótárainál alatt áll Magyarországon. Ez idő szerint éppen a fővárosban nagy a munkahiány és ezért kívánatosnak tartaná, hogy a budapesti konzervgyár több megrendelést kapjon. Ohajtandónak véli továbbá, hogy a vacsorapénzt a legénység nem pénzben kapja ki, hanem csak természetben.

Kriegerhammer báró kifejti, hogy a vacsorapénzt az élelmiszer kezelősek kapja, mert ennek van módjában az élelmiszerkezelő célszerűen beszerezni. Az étkezésnek természetben való kiszolgáltatását, illetőleg az erre vonatkozó kényeztet nem valósíthatja meg, mert annak nem barátja. Kijelenti egyébiránt, hogy a budapesti konzervgyárból az összes szükségletnek 35%-át fedezi.

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter azért, mert a honvédségre is történt hivatkozás, kijelenti, hogy ugyanazon eljárást követik a honvédségnél is, mint a közös hadseregben.

Az ötödik címnél, vagyis a gyakorló és löszerekre való szükséglet tárgyalásánál Tolnay Lajos azt kérdezi, hogy miután tudomása szerint Veszprémben új gyakorlóteret létesítenek, az örkenyi gyakorló és löteret felhagyják-e.

Kriegerhammer báró erre azt válaszolja, hogy az örkenyi löteret továbbra is fenntartják és hogy Veszprémben oly gyakorló és löter létesíttetik, amely az összes céloknak megfelel.

A rendkívüli szükséglet többi címeit vita nélkül fogadták el.

(Az átruházási jog.)

Münnich Aurél előadó ezután előterjeszti, hogy ezek szerint a rendkívüli szükséglet 8 millió koronával kedvezőbb a tavalyinál, ami a várerődítési és a füsttlen löpor beszerzésére vonatkozó tételek kihagyásának következménye. Ezzel azonban ellentétes a hadügyminiszternek egy állítólag más helyütt tett kijelentése, amely szerint a netalan szükséges költségeket e címre a harminc millió pótitelnek még rendelkezésre maradó részéből forja fedezni, ami inkorrekt eljárás volna, mert fel nem használt címek alapján új költségeket becsátkozni egyáltalában nem szabad.

Azután elmondá Nyáry, hogy mi dologban jár most Petőfi itten. Itt egy magyar marsellaisot, ezzel a címmel: „Előre!” (Véres a föld lábam alatt. Lelőtték a pajtásomat. Előre!) Ezt felajánlotta a magyar kormánynak, hogy nyomassa ki százezer példányban s ossza ki a magyar honvédsereg között. Magának kívánt érte egy összeget. Ha jól emlékszem rá, tízezer forintot. Ha Nyáry Pál lett volna még akkor a miniszter, ő bizonyosan megadta volna azt a magyar Tyrtaeusnak, s azzal Petőfi meg lett volna mentve a jövendő számára: kimenekülhetett volna a külföldre, vihetett volna magával Juliáját, Zoltánját s folytathatta volna ragyogását; hanem hát a tudósok minisztériuma nem bírt érzékkel a poéták fajsulya iránt, Petőfi versét nem nyomatták ki, hanem adtak neki végkielégítésül ötszáz forintot. — No, hát ez éppen elég volt zsákmányul a fehéregyházi muszkának.

Elváltásunknál azt kérdeztem Nyáry Páltól, hogy hát ő nem jön-e el a mai disztrakcióba a muzeumba?

Elmosolyodott rá:

— Tudod, hogy én vízió vagyok. Se nem mondok, se nem iszom áldomásokat.

Mert hát ez a nap a vigasságnak volt szentelve.

Nagy Sándor tábornok dandára volt keresztívonulónab a városban. A vitez tisztikar üdvözlésére rendezett a főváros tanácsa bankettet, amelyben résztvehetett minden igaz hazafi, a ki a két forintot letette; a katonák mint vendégek. A disztrakciónak a Nemzeti Muzeum nagy terme szolgált helyiségül, miután a nagy vendéglők mind rommá voltak löve. A Nemzeti Muzeum esoda módon megmenekült a bombázástól. Ott visszafótolhatatlan kincsei égték volna el a nemzetnek.

Ebéd ideje előtt itt gyűltünk össze, vára-kozó közönség. a muzeum külső lépcsőcsarnokában.

Én odatámaszkodtam az egyik oszlophoz.

Egyser csak azt veszem észre, hogy valaki más is oda támaszta a vállát. Petőfi volt.

Mondhatnám volt neki: „Hej Sándor! Mi sem így álltunk egykor valamikor ezen a muzeumi lépcsőn!” De csak nem szóltunk egymásnak semmit.

Azonban egy másik ismerős alak is került mellém. Régi pajtás a komáromi rajziskolából, akivel együtt tanultuk Orbán Gábor uramtól a görög oszlopok kicirkalmazását. Nagy köpös, esontos, de különben lomha fickó volt. Brosenbachnak hívták, az apja Verpflegs-Obercommissár volt a komáromi várban; a fia hadnagyi egyenruhát viselt.

Egyser csak nagy mozgalom támadt a muzeum lépcsőzetén, egy csoport egyenruhás alak tódult fölfelé, élükön egy vidámarcu, középtermetű aranyalléros főtiszt. Ez volt Nagy Sándor tábornok. Diszruhás magisztratális perszonák vezették, akikkel élénken társalgott.

A várakozó közönség nagyon csendesen viselte magát.

Erre az én Brosenbach barátom hátrafordul s ránk rivall:

— Oes verfluchte Civilisten, kőnt's nid éljen schreien, wenn der General kommt!

Már hogy mi: Petőfi meg én verfluchte Civilisten!

Petőfinek még erre sem mozdult meg az arca.

Mi aztán igyekeztünk a felvonuló hadsereg nyomában előre törekedni az étköz asztalokkal megrakott muzeumi nagy terembe.

A patkó alakura formált asztalok egyikének a szögletében csakugyan sikerült helyet kapnunk, még pedig úgy, hogy a sors véletlen kegye által ismét összekerültünk három régi jó barátok; Brosenbach jutott az asztal végére, mi pe-

dig Petőfivel az asztal két szögletére, egymással szemben.

Ekkor aztán csak meg kellett egymással ismertetnünk a neveinket.

Az én Brosenbach barátom olyan szives volt, hogy visszaemlékezett rám a régi rajziskolai időkből.

— Aha, der junge Fant neben mir!

Nem az egyik, hanem a másik.

Mi a rangom ez idő szerint? Mondtam neki.

— Tehát skribler!

Ő ellenben nagyravitte a dolgát. Hadnagy a Verpflegs-branchénál, ahol az apja Obercommissár volt. Számítalan csatákban részt vett, s tömérék zénás-szekeret megvédelmezett. Elmondta, hogy mennyi küzdelemmel jár ez az ő hivatása. A prófunt süttetés a táborban, a széna-szalma fuvarozás: az örökös harc „mit den verfluchten Bauern“, kik különösen nagymesterek a zab elrejtésében a rekriváló tiszt elől.

Mi e közben ültünk szemközt az asztalnál Petőfivel szép csendesen. — Két ismeretlen ifju. — Mi sem ismertünk senkit, minket sem ismert senki. Új emberek voltak itten, mi meg az elmultak.

Tavaly még ünnepelt költők, hirneves népszónokok, ma már fakó civilisták, akik örülhetnek, ha az asztal végén helyet kapnak. — Porrá lettünk s azt éreztük.

S ha még csak magunk lettünk volna porrá; de éreztük, tudtuk, hogy porrá lettünk együtt minden, ami lelkünknek drága: a haza, a szabadság, a nemzet, a diesség, a költészet, az egész világ! — Nincsen jövő!

És aztán — egymást nem ismertük.

Tavaly még: „Lelkemnek megmaradt fele.”

Ma már: „Ki az az ember? Nem ismerem.”

S miért így?

Azért, mert én nőül vettem azt, akit szerettem, — s aki engemet oly igazán szeretett.

Krieghammer Ödön hadügyminiszter kijelenti, hogy az állítólagos híresztelések nem felelnek meg a valóságnak. Neki az, hogy ott, ahol törvényes felhatalmazás nincs, virement-t eszközöljön ki és ilyet regeyen igénybe, soha szándékában nem volt. A politikai körülmények lehetővé tették, hogy azok a vezérek, amelyek akkor, amikor a 30 milliós póthitel szűkebb körülmények között megkötésére került sor, fennforogtak, ma nem állván fenn, a 30 milliós hitel alapján történő beszerzésekben valamivel asszessabb időt követessék. Ezért kérte a hitel meghosszabbítását. Másrészt azonban a rendkívüli költségeknek az idő szerint a politikai konstelláció megengedi, hogy elegendőnek tartsa az évre a már történt várerődítési és egyéb intézkedéseket úgy, hogy ezeknek egyelőre valamivel lassabb tempóban való végzése annál agrályaiban látszott, mivel a pénzügyminiszter részéről is figyelemre méltó lett arra a tényre, hogy az idén egy nagyobb összegnek a költségvetésbe való felvétele mellett, nem lennének képesek a költségvetést hiány nélkül fedezni. Ő tehát méltányolni akarta és méltányolta is a két állam pénzügyi helyzetét, de a jövőre nézve nem vállalhat felelősséget abban a tekintetben, hogy minő mértékben kell majd a várerődítéseket és egyéb rendkívüli költségeket folytatónak igénybe venni. Az idén azonban a kifizetői keretben túlmenni nem szándékozik.

Szél Kálmán miniszterelnök kifejti, hogy a hadügyminiszter elárása és kijelentése teljesen megfelelő és hogy természetes, hogy bizonyos összefüggés áll fenn a 30 milliós póthitel célja és azon költségek céljai között, amelyek a füstnélküli lőpor és erődítések címén évenként a rendkívüli költségekbe felvételre kerülnek. Amde ez nem jelenti azt, hogy amikor a hadügyminiszter a pénzügyi helyzetet kellő figyelembe veszi, ezt más uton ismét meg akarná kevelni, hanem jelenti azt, hogy ez idő szerint, ezen esztendőre, lassabb tempóban akarja a kiadásokat megtenni. A jövőről természetesen sem ő, sem a hadügyminiszter, sem a delegáció ma tényjéig nem nyilatkozhatik.

Pulszky Ágost csak azt tartja szükségesnek konstatálni, hogy illetékellenül virement eszközöltetni nem fog és hogy, ha a 30 milliós póthitel meghosszabbították, ez csak azon c lokra fog elkötetni, amelyekre megadották és hogy azon tételekre nézve, amelyek a rendkívüli költségvetésbe felvétele nincsenek, tulkiadás címén sem fog az idén kiadás eszközöltetni, kivéve a körülmények előre nem látható változásait.

Hieronymy Károly egyetért azzal, hogy a költségvetésnek realitásnak kell lennie és hogy meg nem engedett átutalás helyet nem foghat.

Szlágyi Dezso elnök konstatálja, hogy a hadügyminiszter kijelentései teljesen megfelelnek az albizottság által helyesen hangoztatott törvényes követelményeknek és hogy a hadügyminiszter csakis azokat az összegeket és csakis azokra a célokra veheti igénybe, amelyekre azok a jelenlegi budget illető címén megszavaztattak. A mennyiben a delegáció megadta neki azt, hogy az 1898-ban megszavazott 30 milliós póthitel, valamint a többi rendkívüli hitelek kezelési időszaka kiterjesztessék 1900. évi január 30-ig, természetes, hogy e hitelekre is lehet kiadásokat az 1900. évre eső kezelési időszak alatt, de csakis azokra a célokra és azon összegekben, amelyekre az a hitel eredetileg megszavaztatott, sem átutalásnak, sem virementnek nem lévén helye.

Ezután az 1896-iki zárszámadási határidő meghosszabbítására vonatkozó előterjesztés a zárszámadási albizottsághoz tetteit át; az 1897-ik évi hitel-

igazabban, mint a „feleségek felesége“ az ő halhatatlanitját.

Ezalatt csak lepergett a diszlakoma a szokott rendben, egész az utolsó mogyoró-dessertig, amit ki-ki a saít fogával tört fel. (Még akkor volt foga a magyarnak.) S a kés-, villa-csörömpölés közben hangoztak a körmonfont toasztok mind a jelenlevő, mind a távollevő celebritások felmagasztalására, a mi igen jeles visszhang volt Szemere Bertalan háromnapos bójt-rendeletére.

Engem émyitettek ezek a toasztok, amikhez átkozott rossz vinkót kellett innunk. Mikor a föld zeng a lábunk alatt, mikor a romok a fejünkre akarnak szakadni, mikor a hullakesselyűk kárognak a fejünk fölött, akkor mi előlünk dicselkedni, tőmjénezni, hozsánát, vivátot kiabálunk, poharakkal csörömpölünk, a helyett, hogy a véres kardot körülhordánk völgyön-mezőn, a riadót kiáltva: „Fegyverre magyar! Itt az ítéletnapja!“

Csak ez a keserű hangulata a kedélyemnek magyarázza, ha nem is igazolja azt, hogy a toasztok végén én is tölemtem a poharamat s ezt a szót mondtam áldomás gyantán:

— Én poharat emelek azokra a hőskökre, a kik a szabadságharc alatt még ezután el fognak esni.

Siri esend támadt e szavaim utáu. — Senki sem nvult a poharához.

Hiszem bolond egy toaszt is volt! Méltó az agyonhallgatásra. De mikor én belőlem úgy kíváncskozott ez a mondás!

Csak az átellenben ülő Petőfi emelte föl a poharát s odacocintá az enyimhez:

— Köszönöm pajtás, hogy rám köszöntötted a poharad.

... Ekkor aztán megbántam nagyon, hogy ezt mondtam.

... Négy hét mulva már ott volt Petőfi az általam felköszöntötték dicső sorában.

meghosszabbításokra és az 1898. évi rendkívüli hitel-meghosszabbításokra vonatkozó előterjesztések pedig elfogadtattak.

Ezzel az albizottság tárgyalása véget ért, miután legközelebbi ülését keddre, e hó 9-ére tüzte ki.

Bécs, január 6.

A magyar delegáció albizottsági kedden befejezik munkájukat és már másnap megkezdődnek a nyilvános ülések. Szerdán délelőtt 11 órakor tárgyalják a külügyi és tengerészeti költségvetést, pénteken, 12-én a közös pénzügyminisztérium költségvetését, valamint a zárszámadási albizottság jelentését és végül hétfőn január 15-én a hadügyi budgetet és a megszállott tartományokra vonatkozó hitelt.

Az osztrák delegáció költségvetési albizottsága január 8-án délután 5 órakor a közös pénzügyminisztériumi, valamint a tengerészeti költségvetést tárgyalja, míg január 8-án délelőtt 11 órakor az osztrák delegáció nyilvános ülését tart, amelyen a hadügyi költségvetést tárgyalják.

A Petőfi-Társaság napja.

Budapest, január 6.

Ünnepe volt mindig irodalmunknak a Petőfi Társaság nagygyűlése és vele a főváros művelt közönségének. Az elnök Illusztris neve és vezetőinek agilitása olyan népszerűséget biztosított a társaságnak, aminővel egyetlen irodalmi testületünk sem dicsekedhetik. A Petőfi-Társaság nem zárkózik el a nagyközönség elől, sőt keresi vele az érintkezést, hogy ily uton annál eredményesebben végezhesse hivatását a szépirodalom szolgálatában. A mai Vizkereszt ünnepén is zsufolásig megtöltötte a fővárosi közönség eljtte az Akadémia márványoszlopos termét és gyönyörködve hódolt irodalmunk jelesének. Jókai Mór volt ma is az ünneplés középpontja. Az ősz költőfejedeleme harmonikus életének egy szép részletét mutatta be abból a tüneményes korszakból, amely vérbe fűrésztötte a magyar szabadság hajnalát — az ő utolsó találkozását Petőfi Sándorral. Méltó foglalatja volt a nagy költő édesen szomorú emlékezésének a műsor többi része, hol bánatos, hol derült hangulatba ringatva a hallgatóságot. Irodalmi eseményszámba megy Bartók Lajos elnök hatalmas megnyitó beszéde, amely figyelemre tarthatna számot akkor is, ha nem egy előkelő irodalmi társulat elnöki székéről hangozott volna el. Ritkán hallottunk ily szép, formailag is remek beszédet. A honfi-kegyelet apothéozisát állította a hallgatóság elé ódai emelkedettséggel, hogy aztán ostromozza a társadalmat, amely bántó közönyt veszni engedti a mult emlékeit és nem becsüli meg a magyar faj alkotásait sem a művészetben, sem az irodalomban. Hadat izen az újabb irodalmi és művészeti áramlatoknak is, helyet követelve ott a nemzeti mult számára. Mély hatása volt a beszédnek, alkalmas arra, hogy tovább vigye azt a nemes és hazafias akciót, amelynek csak egyik lánoszeme a Petőfi-ház.

*

Szinte páratlan érdeklődés mellett folyt le ma délelőtt a Petőfi-Társaság évi nagygyűlése. Az Akadémia nagytermét, földszintet és karzatot zsufolásig megtöltötte a közönség. Tíz óra tájban már minden szék, minden szöglet el volt foglalva. A lekesedés első kitérősei akkor hangoztak föl, amikor a képes terembe vezető ajtón megjelent Jókai Mór, felesége kíséretében. A hölgyek az elnöki emelvény oldalán, az első sorban foglaltak helyet, míg Jókai egyenesen az elnöki székbe ült.

(Az elnöki megnyitó.)

Az elnöki megnyitó beszédet *Nemzeti kegyelet* címen Bartók Lajos mondotta. Beszéde kivatatosan így hangzik:

Tisztelt Társaság!

A jelen év az egyetemes emberiségre nézve a haladás, szabadelvűség és fölvilágosodás egy büszke századát, a XIX-iket zárja le. Mily magas irányzatot fog venni az uttörő nyomán az utód XX-ik század szárnyalása?

De ez év hazánkra nézve viszont a visszamelekezés, a nemzeti kegyelet évoinek záróköve. Most ülte a magyar egymásután az államalapítás ezredét és most fejezte be visszavivott szabadsága harcának felszádos ünnepeit. Egész ünnepi korszak volt ez a sok százados csaták és a munkás küzdelmek vérről és verítékről teljes napjaira. Árpád fejedelem s a honalkotó és fenntartó hősök már-már mythikus nevének megdicsőítésével kezdődött ez; nagy kiralyaink ragyogó koronája lebeg a visszavarázolt mult zenitjén s ezt mártyr-koszorúja övezi a 48-iki szabadsághősöknek.

Alpar, Pusztaszer a kezdet, Arad, Segesvár a vég stádiuma; de mindenik pont csak a vérszerződés megújítása: hogy a magyar nemzet szabadon és dicsőn akar élni. És az a név, mely az üdvriadallal kísért, ünneplést nagyok közül vérszónok hangoztat föl, de minden mást, mint a mennydörgés a vihar zugását, magába olvasztva, hegyről-hegyre zúdít tovább a jövő ismeretlen és méretlen távolságaiba: a Petőfi neve, Petőfi Sándor neve. A történelmi nagy

alakok után az egész nép nagyságának jelképe. A zordonan hódolt politikai világ a Petőfi névre egyszerűen meghódolt a költészet világa előtt, mely a boldogságot, dicsőséget és hervadhatatlanságot árasztja szét. A mult, a politikai élet a magyar kar és kard hatalmát jelzi, mely egy kiontott vértengerből villog az égre, — a költészet, a jövő, a magyar szív és szellem fölragyogása, mely mint a nap, megszűrik egünkaról elő.

Ezért gyujt ma áldozati oltárt a Petőfi-Társaság Petőfi nevének, az ő nevében a szent költészetnek. Lángot a nap tiszteletére, — a kegyelet lángját, melynek porlandó tüzelébe csak a parányi szív, de épp oly halhatatlan, mint maga az örök nap!

De a kor lelkéhez hiven elemezzük hidegen még a lángot is: mi a kegyelet?

A kegyelet az élők halála a holtak iránt; a gyermek halála a szülők iránt, a jelen halála a mult iránt, a kicsinyek halála a nagyok iránt.

A nemzeti kegyelet pedig mindnyájunk közbünet a hazéért magokat föláldozók iránt, S egy nemzet kegyellete a legnagyobb babérkoszoru, mert a legnagyobb dicsőség az önfeláldozás. Isten maga az erények összessége; de van egy erény, mely az embert egyedül isteníti, s hogy ezzel isten magát felékesithesse, előbb emberre kellett leszállania és ez az erény az önfeláldozás. Égi a keresztény vallás legmagasabb, igazán égi költésze, s így tesznek az emberiség megváltói mind, így a nemzetek hősei, így tett Petőfi.

Oh, de nézzétek, mily dicső az ő jutalmuk, a kegyelet, ez a virág, mely csak az önfeláldozás sirján fakad!

Az önfeláldozás férfi erény, a kegyelet női. Mint hű szerető, ölelkeznek ők örökre.

S a keresztény művészet a női ideál legfőbbeségebb istenítését alkotta meg a Szűz Anyában. Nem szükséges, hogy hívő légy: csak emberi szíved legyen, lehetetlen le nem borulnod már az esme előtt; im, a gyöngéd szeretettől boldogan mosolyog nő, oly ártatlan tiszta, mint élőben visszamosolygó gyermeke, ki már a kereszttel játszik. A földnek az égtől legihetőbb művészei remekeltek e tárgygyal. Ez a Madonna. S azt hinnék, istenből már nem lehet. De van: ez a halvány anya, a hétfájdalom, könyvel mosva a vért ölen nyugvó meghalt fia sebeitől, aki feláldozta magát. Ez Pieta, — a kegyelet. Ez előtt boruljatok térdre!

Ott volt ő nemesak a Golgothán, Mária, az anya: ott volt már Hellásban: Antigone a testvér, ki testvérét ömlő árán hantolta el. Ott volt a sivatagban az egész emberi nem ősanja: Eva, ki fiának Ábelnek ásta meg az első sirt. Ott volt ő történelmünkben is, Mohácsnál, Perényi nádor özvegye, a honleány, aki a legdrágábbat temette, az anyát, a hazát, — az anya huszezer fiát.

Te szent női szív, mindig hű Vesztyája voltál a Pietás lángjának, — most is, áldva légy.

De jaj minden egyes embernek, kibén nincs kegyelet, jaj a családnak, de háromszor jaj a nemzetnek, — mert önmaga iránt nincs benne kegyelet!

A szónok aztán panaszosan említi föl, a nemzet közönyét a történelmi mult emlékei iránt. Ez a közöny engede idegen kézre a zborói Rákóczy kastélyt e rekiyét, emiatt pusztit az idő kérelmetlenül Mátyás király kolozsvári szülőházán, ez hordotta le az erdődi híres vár tetejét és rombolta le a kápolnát, ahol Petőfi egybekelt Juliájával. A közöny nekiszegi csakányát a balvárosi óségi templomnak, amely évszázadokon át a fejedelmi eskü tanuja volt és áldozatul szemeli ki a keresepi temetőt, hogy hire se maradjon a diszshelyeknek, amely nagyjaink egyetlen jutalma volt.

De kisért a fagyasztó egykedvűség közéletünk minden ágában. A nemzeti mult iránti kegyelet nem lüktet elég éltető erővel, sem történelmi kultuszában, sem a képző, sem a szinpad művészetekben, sem a törvényhozás szellemében, sem a népoktatásban. A művészet minden ága magára emelkedett egyker s most lehanyatlott, mert hiányzik a kitarítás és kegyelet állandósága. Liszt Ferenc sirja kint nyugszik Bayreuthban, ahol sirtoltja el van halmozva új meg új koszorúval és mi megelégedünk róla, aki Erzsébet-oratóriumában polgarozot adott az opera szinpadán is a magyar népdal motívumainak. S mikor Erzsébet kiralyne nevenapján ezt az oratóriumot adták elő Bécsben is, Budapeston is, ott a legünnepibb közönség töltötte meg az operaházat, nálunk a nézőtér üresen tátongott.

Föl hát a kegyelet fáklájával mazarra! A költészet, irodalom, sajtó előljár, de kövessétek. Irodalmi társaságunk teljesítette kötetességét; elértük, hogy a nagy március és 48 legfénylőbb nevének, Petőfiének, ünnepet szerezen a nemzet. Előnkön áll Apothéozisával ama nagy kor fia s a nagy dicsőség részese, vezérünk, ki maga is kegyeletünk tárgya: Jókai.

A kegyelet páratlan ünnepe volt, mert együtt áldozott költője emlékének az egész nemzet, annak törvényhozása, kormányzata, minden hű fia. És már a nemzeti kegyelet ily általános felragyogása lehetetlen, hogy föl ne keltsz az általános nemzeti szellemet!

Legyen ennek fölajánlva minden irányú törekvésünk, hogy a nap öntudatosága segélyen megvalósítanunk azon eszmét, mely egy méltó Pantheonot celoz emelni Petőfi s minden megdicsőült írónk erekiyét, művei számára s hol szellemükben folytatassuk munkáikat s üdvözölhessük e munka tanuit és részeseit, a magyar közönséget.

Az új századra vessz fényt egy visszatért üstökös: Petőfi szelleme! S együtt ragyogjanak fön a rokon lángu égi szövétnékek: Toldi öltö, Arany,

kít szintén megünnepelt nemzete s a *Szózat* költője, *Vörösmarty*, kinek a nemzeti kegyelet meg fogja majd valószínű jók ígét: „Lesz még egyszer ünnep a világon!”

Frenetikus tapsvihár zúgott fel a hatalmas elnöki megnyitó beszéd után és sokan gratuláltak érte Bartóknak.

(A titkári jelentés.)

Azután Szana Tamás főtitkár terjesztette elő lendületesen megírt elnöki jelentését. Beszámolt a múlt év főbb eseményeiről, különösen kiemelve a Petőfi halálának félszázados emlékünnepét, amelynek magasatos lefolyása még jobban emelte az ünneprendező Petőfi-Társaság népszerűségét. Végezetül a *Petőfi-ház* érdekében indított mozgalomáról szólt, elmondva annak célját is.

A Petőfi-ház, ugymond, nemcsak Petőfinek, hanem általában a magyar nemzet érdemesebb szellemi munkáinak is ereklyéjére lesz. A társaság büszkeségét helyezi abba, hogy minden, a magyar kultúra érdekében ejtett szó a Petőfi-ház termeiben hangozzék fel s Petőfi szellemétől áthatva kerüljön a magyar közönség elé.

Az a perc, amelyben a Petőfi-ház falai közt a mi nagy költőnk dicsőítésére az első szó megszöndül, az igazi magyar érzés diadalának emlékeztető perce lesz s fenkölt gondolkodását fogja hirdetni mindazoknak, akik a századvég idegen áramlatai között is érezni tudták a nemzeti tradíciók nagy fontosságát s templomot emelnek ama költő emlékére, ki ezeknek a tradícióknak legékebben szóló apostola és őre volt.

A Petőfi-házban nemcsak nagy költőt, hanem önmagát is megtiszteli a nemzet.

(A felolvasások.)

A titkári jelentést *Endrődy* Sándornak *Vörösmarty emlékezte* című értekezése követte, melyet *Bercsényi Béla* olvasott föl. *Vörösmarty* rövid, találó jellemzése, — egy részlet *Endrődy* irodalomtörténetéből — rávall a költő-kritikus tollára. Elsőbben *Vörösmarty* epikájával foglalkozik, azokkal a hőskölteményekkel, amelyeket valósággal a kor hangulata szült s amelyek *Vörösmarty* izzó lelkének, merész képzeletének, színekben dúsakáló, gazdag nyelvének tökéletes alkotásai. Azután áttér *Vörösmarty* drámáira, végül *Vörösmarty*-ról a lyrikusról szól. *Vörösmarty*nak ez irodalomtörténeti ismertetése, *Bercsényi* szép előadásában, mindvégig lekötötte a közönség figyelmét.

Ezután *Koroda Pál*, a társaság legújabb tagja mutatkozott be a nagyközönségnek *Keresztutak* című költeményével, melyet szétfogalójával választott. A rokonszenves költőt lelkesen megéjlenézték. A gyönyörű költemény utolsó két strófája ez:

S a leány elindul fölé. A férfi
Tekintetével szüntelen kíséri.
Egyszer csak visszánéz a lány. A nap
Reá pazarul ömleszt aranyat.
Ruhája, arca csillogó arany,
Tündöklik ott fenn káprázatosan,
Csudálatos fényt szór szeme sugára.

A férfi tudja, hogy rá utoljára.
Sohasem! E szó cseng fülébe még,
Mély ború szállja meg arcát, szívét,
Mintha a földből hőmpölygnének párak,
Előnti a tájt méla szomorúság.
Az elhagyott völgy, letipott virágok,
Remegő bokrok és hajló kalászkok
Mintha még egyszer súgnák csöndesen
És bánatosan azt, hogy sohasem!

Tolnay Lajos *Új élet* címén egy humoros elbeszélést olvasott fel, amelynek tréfiás, magyaros izű jelenetein a közönség háromnegyed óra hosszat igen jól mulatott. A szerző azt írja le benne, hogy egy egyszerű vidéki földbírtokos család aggodalmas életét mennyire fölforgatta egy világlátót guvernantnak a megjelenése. A felolvasót a közönség hálásan tapsolták.

Mély csönd lett, amikor *Bartók Lajos* bejelentette a következő felolvasót: *Jókai Mór*. Mikor *Jókai* ősz feje megjelent az emelvényen, mint egy varázsütésre kitört a lelkesedés. Percekig tapsolt és éljenzett a közönség, míg végre *Jókai* szóhoz juthatott. *Utolsó találkozásom Petőfivel*, ez volt felolvasásának a címe, s ahogy dallamos hangjával belefogott, lélekeltfojtva hallgatták szabadságharcunk élő tanuját. Csöndesen kezdte, aztán mindjobban belemelegedett s szinte döngött a hangja, amikor a házról, Petőfiről szólott. (A költő felolvasását egész terjedelmében tárcarovatunkban közöljük.)

Amikor befejezte, elementáris erővel tört ki a lelkesedés. Zúgva tapsoltak, éljenézték s *Jókainak* ismételt meg kellett hajolnia a tisztelet és szeretet, e megnyilatkozásai előtt. Az ünneplés percekig tartott.

Aztán újra felzúgott az éljenzés, amely azonban most már a pódiumra lépő *Makai* Emilnek szólt. A Petőfi Társaság különös örömet szerzett a közönségnek azzal, hogy a fiatal költőt tagjai sorába

választotta. Költeményeit mindig nagy élvezettel hallgatja a közönség. *A hét kövér esztendő* címen igen elmés verses dialogot olvasott fel, a nála megszokott virtuóz verseléssel.

Az elhízott költő és még elhízottabb felesége ülnek egy zimankós téli este a szobában s a hitves keserű szemrehányásokat tesz az urának, hogy nem dalolja meg már bájait, nem udvarol, nem viszi bálba, koresolyán és dalolni sem tud már, mint *A hét sovány esztendő* idején, amikor ébezett, mert lusta, elhízott. Haraggal támadja az epikureus elveket szavaló költő-férjet, de a poeta a jóllakott ember filozófiájával felel:

... A Muzsa homlokon legyint.
Fogjunk tehát a versírásához.
Megint csak „rendelés szerint” —
Eh, nem is értek semmi máshoz.
Hiába minden! Éhgyomorra
Lehetsz hatással csak a korra.
Loboghatsz benső tüztől égve
Örök eszmény, cél után —
De szárnyad nem visz föl az égbe
A divánról ebéd után.
Míg a te gyomrod is korog,
A szíved lüktet és forog,
Míg gondjaidtól fő fejed
Tudsz gondolkodni más helyett.
De ha vesződni nincs miért:
Mi is lázitsa föl a vért?
Mért keseregnél, hogyha nincsen
Okod, ami elkiseritene?
Hogy éleszen fel mást dalod,
Ha te magad vagy — a halott?

A dikció hat, az asszony lemond a letűnt ifjúság örömeiről s megnyugszik közös sorsukban: a változhatatlanban. És a poeta most már békén mondhatja el a finálét.

No, nem jobb itthon kényelemben
Koplatni, fázni — képzeletben?
Én síbe kaplak, simogatlak,
A kállya mellett cirógatlak;
Az éjbe ki, ahol most kiköborlál,
Nem jobb-e, ha a képzelet sodor?
Ah! nincs nagyobb boldogság a nyomornál
S a boldogságnál nincs nagyobb nyomor!

A kényelemhez hozzászokott házaspár ezután is csak elméletben tartotta szépnek a kis padlás-szobát.

Makai dialógját, amelyet hosszasan tapsoltak, követte az utolsó felolvasás: *Rákosi Viktor Nyári délután* című vig elbeszélése. A kacagtató helyzetek, öleletes párbeszédok, rakásra hordott bohóságok megtették hatásukat, s bár a delet rég elharangozták már, a közönség türelmesen helyén maradt, s nem bánta meg.

A tárgysorozat ezzel kimerült, mert *Inczédy László* költeménye elmaradt. Mégis egy óra lett, amikor *Jókai Mór* néhány szóval berekesztette a nagygyűlést.

(A lakoma.)

A nagygyűlést *lakoma* követte az István-szállóban. Mint vendégek jelen voltak: *Véssi József* orsz. képviselő, *Gelléri Mór*, *György Endre*, *Gerő Lajos*, *Kacziány Ödön*, *Lőrinczy György*, *Molnár Gyula*, *Sebők Gyula*, id. *Szinnyei József*, *Wolfner József*, *Zilahi Béla*, *Zilahi Dezső*.

A tóztok sorát *Jókai Mór* nyitotta meg. Azzal a tóztal végezte — ugymond — a nagygyűlésen beszédét: Isten éltesse azokat, akik a hazáért meg fognak halni. Most ezzel folytatja: Isten éltesse azokat, kik utánunk következnek, kik műünkét folytatják: az új generációt. *Bartók Lajos* tündető éljenzés közt *Jókait* köszöntötte föl. *Pósa Lajos* a Társaság múlt évét ünnepelte, mikor a Petőfi-Társaság fölkereste Petőfi szent nyomait és rátapasztotta lelkesedése eszökjárt. Oltártüzet gyújtott e helyeken, melyek átragyogtak a külföldre is. Ez oltártüzek gyújtásában legnagyobb az érdeme *Bartók Lajos*nak és poharát érte őríti. (Lelekes éljenzés.) *Rákosi Viktor* humoros tóztában az új tagokat, *Somló Sándort* és *Koroda Pált* köszöntötte föl, kiknek nevében *Koroda* mondott köszönetet. *Bartók Lajos* a társaság tagjait köszöntötte föl, *Kenedi Géza* zajostel-szessel fogadott tóztában a nemzet kulturmissziójáról szól, *Fereneci Zoltán* a Petőfi-Társaságot, *Tolnai Lajos* Szana Tamást éltezte. *Véssi József* a Petőfi-Társaság kültagjának érzi magát, mert a Petőfi-Társasággal van a saját leginkább lelki harmóniában. A Petőfi-Társaság lerontja a torlaszokat, melyek az irodalmat a nemzeti élettől elválasztja, tehát a Petőfi-Társaság sohasem idegen ott, ahol a magyar sajtó megnyilatkozik s a sajtó sem idegen ott, ahol a Petőfi-Társaság dolgozik. Éltesse a társaságot, *Kacziány Ödön* Szabóné Nögáll Jankát, *Lőrinczy György* Vészt, kihez később *Herczeg Ferenc* is szép tóztal fordult. A vidámság nagy hullámokat vert, *Jókai* pompás kedvében volt s mikor *Bartók* egy új tóztában olyasmit mondott,

hogy ha már lehetetlen, hogy mikor *Jókai* itt van megállíthassuk a napot, állítsuk hát meg legalább az órát, *Jókai* viharos derültség közt közbekiáltotta: — Jaj, de részegek vagyunk!

Az asztalt, melyet *Gundel* kitűnő konyhája most is pompásan látott el, *Jókai* bontotta meg néhány szereteltreméltó szóval.

KÜLFÖLD.

A karácsonyi vereség.

London, január 6.

A *Times*nak egy december 26-iki mafekingi távirata részleteket közöl *Baden-Powell* ezredes kirohanásáról, akinek az a kísérlete, hogy az ellenségnek *Gametree* mellett levő hadállását bevegje, halál sikerült, mert a boerok a kirohanás előtt való éjjel megerősítették hadállásukat. Azt hiszik, hogy a boerok *áruhárs útján* szereztek tudomást *Baden-Powell* ezredes szándékáról. Néhány angol katona harcra elerő a boerok sáncait, de nem tudta azokat bevenni. A boerok állítólag robbanó lövedékeket használtak és elesett és megsebesült angolokat kifosztottak.

London, január 6.

Baden-Powell ezredesnek egy hivatalos távirata a következőket jelenti Mafekingből december 26-iki kelettel:

Ma reggel három ágyuval, a becsuánai ezrednek két századával és egy páncélosvonattal megtámadtam az egyik ellenséges sáncművet. A támadást vitézül hajtottuk végre, de minden fázadozunk dacára nem sikerült rohammal a helység belsejébe jutnunk. En erre visszavonultam, miután három tiszt elesett és három megsebesült. A veszteség nagy.

Berlin, január 6.

A *Berliner Tageblatt* külön kiadásában jelenti Brüsszelből: *Baden-Powell* ezredes hadoszlopa Mafekingben csaknem teljesen megsemmisült. A boerok az összes magaslatokat megszállták, amelyek Mafekinget dominálják, Mafeking átadása közvetlen küszöbön áll.

London, január 6.

Az esti lapok szerint az angolok ma reggel ágyuzni kezdték a colesbergi magaslatokat és Colesbergől nyugatra több kemény támadást intéztek az ellenség ellen. A harcban részveszt az egész angol tüzérség, lovasság és gyalogság.

London, január 6.

A Reuter-ügynökségnek jelenti *Frere*ből tegnapi kelettel: Egy nagyobb csapat ma kivonult Chieveleyből, hogy a Hlangwanetól délre emelkedő dombokon lévő ellenséges hadállásokat kikérelje. A földérintő csapat a 13. huszárezredből, nati karabélyosokból, a King Royal-lövészek lovasított századaiból, dublini lövészekből, South-African-lovasokból és Thorneycroft-lovasokból állott és két 15 fontos ágyut vitt magával. A tüzérség több lövést tett az ellenséges sáncokra, a miben a tengeri ágyúk is támogatták, úgy, hogy a boerok Hlangwane mellett álló 40 fontos ágyui nem tűzelhettek. Az ellenség tábori tüzérsége távolról lövöldözött. Minthogy azonban a boerok nem adták föl hadállásaikat, az angolok visszatértek táborukba.

Amsterdam, január 6.

A *Nieuwe Rotterdamsche Courant* illetékes helyről, amely a lap állítása szerint ugy Transvaalról, mint Oranjetól távol áll, a következő táviratot kapta: Megbízható dél-afrikai megánjelentések szerint a *bazutók*, *szvázik* és *zuluk* között egyre tart a forrongás. Nem minden cáfolat felel meg a valóságnak. Transvaal északnyugati határán lázadó bandák már meg is támadták a fehér lakosságot s asszonyokat és gyermekeket fölkoncoltak. Minden ezekre az eseményekre vonatkozó jelentést elsikkasztanak s mindent elkövetnek az erre vonatkozó jelentések elnyomására.

London, január 6.

A Reuter-ügynökség jelenti *Fokvárosból* e hó 4-ikéről: Hivatalos távirat szerint *French* tábornok külön kérésére gárda-lovasságot és tábori útegeket, valamint az Essex-ezrednek egy zászlóját küldték ki a tábornok időleges támogatására.

Babington tábornok csapata visszatért a *modder-riveri* táborba. E csapat nem volt abban a helyzetben, hogy önálló akciót folytasson és feladata csak az volt, hogy *Pilcher* ezredes osztályát fedezze.

London, január 6.

White tábornoknak ma reggel 9 órakor *Ladysmith*-ből küldött távirata azt mondja: Az ellenség reggel 2 óra 45 perckor jelentékeny haderevvel megtámadta *Caesar-Camp*-ot, de mindent visszaverett. Az ütközet még egyre tart. (*Reuter*.)

Fokváros, január 6.

A pretóriai hadügyi hivatal kinyomozta, hogy a december 26-iki mafekingi kirohanásnál sem Salisbury fia, Cecil Eduard lord, sem Bentinek Charles lord nem sebesült meg. *Salisbury* fia a mafekingi kórházban fekszik lázban. (Reuter.)

(Elkobzott hajók.)

Berlin, január 6.

A Wolff-ügynökség felkérte *Pindella* vicomte portugál követ által, hogy határozatlan cefolja meg a tegnapi lapoknak közlését arról az állítólagos beszélgetésről, melyet a követ egy újságíróval a *Bundesrath* gőzös lefoglalásáról folytatott volna. A portugál követ kijelenti, hogy ebben az ügyben senkinek sem tett semmiféle közlést.

Berlin, január 6.

A Wolff-ügynökségnek jelentik Adenből: Az idevaló angol hatóságok elálltak a *General* póstagözös további megmotozásától s így a hajó néhány nap múlva folytatja útját.

London, január 6.

A *Standard*nak jelentik Durbanból 4-iki kelttel: A *Bundesrath* nem európai utasait partra bocsátották, az európaiakat azonban mind visszartartották és matrózokkal őriztetik.

Róma, január 6.

A Stefani-ügynökség megcéfolja azt a hírt, mintha *Nápolyban* lefoglaltak volna egy német gőzöst, mely utban volt *Lourenço-Marquez* felé.

Washington, január 6.

Hay külügyminiszter *Choate* londoni amerikai nagykövettől táviratot kapott, amely szerint a nagykövet tegnap rendkívül kielégítő beszélgetést folytatott *Salisbury* miniszterelnökkel az amerikai áruk elkobzása ügyében. *Salisbury* figyelmesen meghallgatta a nagykövet előterjesztéseit és megígérte, hogy a maga részéről a legnagyobb figyelmet fogja szentelni az ügynek és a döntést hamarosan közli vele.

Lisszabon, január 6.

Egy hivatalos kommuniké ezt mondja: Anglia és Németország egy előzetes megállapodás értelmében, mely a portugál gyarmatok integritásának és *Portugáliának* a gyarmatok feletti legitím szuverenitásának elismerésén alapul. *Portugáliának* azt az ajánlatot tették, hogy ha pénzügyeinek reorganizációja céljából nagy kölcsönt akar felvenni, ennek kedvező eredményét garantálni fogják. A kölcsön biztosítéka a gyarmatok vámjövedelme lett volna. *Portugália* azonban kijelentette, hogy ily kölcsönre nincs szüksége. Mint a *Havas-ügynökség* értesül, — teszi hozzá a kommuniké — *Portugáliának* jelenleg már nincs szüksége erre a kölcsönre. (Havas.)

(A budapesti táviró-egyezmény.)

Köln, január 6.

A *Kölnische Zeitung*nak jelentik Párisból, hogy azok a súlyos károk, amelyek nemcsak a kereskedelmet, hanem a hivatalos világot is érik azáltal, hogy Anglia a Transvaallal és az Oranje szabadállammal való táviró forgalmat megakadályozza, ugyszólván az összes európai államokban mindinkább érezhetőbbé válnak. Ujabbban erre vonatkozólag az orosz kormány a kabinetekhez hivatalos körjegyzékben azt a kérdést intézte, vajjon nézetük szerint az összes nemcsak magán, hanem hivatalos táviratoknak is visszatartása és visszautasítása, amely táviratok az említett két köztársaságba, vagy azokból adatnak fel, összeegyeztethető-e a hatalmak által Pétervárt 1895-ben kötött nemzetközi táviró egyezményvel. Az orosz kormány nézete szerint a hivatalos táviratokat illetőleg mindezekelőtt ezen egyezmény VII. cikkének és a *Budapesten* 1896-ban megállapított szabályzat 46. §-ának intézkedései jönnek kérdésbe.

HIREK.

Budapest, január 6.

— BUDAPESTI NAPLÓ. December 31-én vj előfizetés és nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásukkal a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Minthogy január 1-jén a kötelező koronaszámítás lépett életbe, és a posta csak olyan utalvá-

nyokat fogad el, amelyeken a pénzüsszeg koronákban van megjelölve, kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az utalványokon az előfizetési díjat ezentul ne forint és krajcárban, hanem koronákban és fillérekben méltóztatásukkal feltüntetni.

— Személyi hírek. Dr. *Schulhof* Géza budapesti ügyvédnek a bolzár fejedelem, a fejedelmi ház körül szerzett kiváló érdemei elismerésül a polgári érdemrenddel középkeresztjéi adományozta.

— Milán királyi elutasása. Milán szerb exkirály gróf *Zichy Jenő* és *Konstantinovic* ezredes kíséretében ma reggel 7 óra 15 perckor a keleti pályaudvarról visszautazott Szentivánra. Fogadására a pályaudvaron megjelentek *Barlova* szerb főkonzul, *Pavlik* rendőrfelügyelő és *Lachnit* állomástönök. Milán király e hó 10-ikéig marad *Zichy Jenő* birtokán.

— Az új prágai érsek. Olmützből telegrafálják, hogy *Skrbensky* prágai hercegek felszentelése ma ment végbe az ottani székesegyházban. A felszentelést dr. *Kohn* olmützi hercegek végezte dr. *Riha* budweisi püspök és dr. *Kaloss* felszentelt püspök segítségével. Jelen voltak: *Péter Ferdinánd* főherceg, az itt állomásozó 93. gyalogezred századosa, báró *Spens-Boden* morvaországi helytartó, gróf *Vetter von der Lilie* tartományi kapitány, az olmützi és kremsieri székeskáptalanok tagjai és az olmützi teológiai fakultás tanárai.

— Törvény a női alkalmazottak kényelmére. Január 1-én lépett életbe Angolországban az a törvény, amely megparancsolja az áruházak és üzletek tulajdonosainak, hogy női alkalmazottaknak székeket bocsássanak rendelkezésre, nehogy egész napon át talpon kelljen maradniok. Ezt a törvényt egy egyesület agitációja vinta ki. Az egyesület egyenesen erre a célra alakult és tagjai legnagyobb részt a londoni üzletekben alkalmazott hölgyek. Ugyanez az egyesület most olyan törvényt létrehozásán fáradozik, amely megtiltja a kereskedőknek és üzlettulajdonosoknak, hogy boltjukat az esti órákban nyitva tartsák.

— II. Miklós cár a lóvasuton. Ezt megselekedte II. Miklós cár. A dolog története a következő: A pétervári helyőrség egy tisztje, fogytán lévén a pénze, lóvasuton ment messze lakásáról a kaszárnyába. Bajtársai a tiszt méltóság megsértését látták e plebejus cselekedetben és az ezred tisztikara ünnepies gyülekezetben kimondotta, hogy a lóvasuton utazott hadnagy méltatlan a tiszt kardbojta. Az eset tudomására jutott II. Miklós cárnak is, akinek azonban egészen más nézete van a lóvasuti utazásról, mint pétervári ezrede tisztikarának. Elhatározta tehát, hogy alaposan megtekinteti tisztjeit, akiknek esztelen költségeit amugyis már régóta rossz szemmel nézi. Lóvasutra szállt tehát és éppen a kaszárnya előtt ugrott le a kocsiról. Az üdvözlésre elébe siető meglepett tisztet ezekkel a szavakkal fogadta:

— Ugy hallom, hogy az önök nézete szerint nem illik lóvasuton menni. Nos én palotából lóvasuton jöttem ide. Vajjon az én lemondásomat is követelni fogják?

Azóta a pétervári helyőrség tisztjei semmitsem tartanak snajdigabbnak, mint a — lóvasuton való utazást.

— A Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézetébe újabb a következő adományokat kapta: A Magyar Kereskedelmi Csarnok által, titkárnak dr. *Schreyer* Jakob nevére tett alapítvány 5000 korona. *Nehai* Wodjiner Fülöp hagyománya 2000 korona. A Kubelki hangverseny tiszta jövedelméből 200 korona. A II. kerületi iskolás-gyermekeket segítő egyesületől 10 korona. *Tauszig* Alsdár, *Schwartz* Arnold, *Szlitenstein* Sándor és *Balog* Abraham uraktól 4 korona. Mindezeket az adományokat hálás köszönettel mond a Nyugdíjintézet igazgatósága.

— A legöregebb francia katona. A francia hadsereg legöregebb tagja *Ezeca-Doumerc* tábornok a napokban ünneplte tábornokká való kinevezésének negyvenhét éves jubileumát. *Ezeca-Doumerc* 1823-ban lépett a hadseregbe, 1830-ban hadnagy lett, 1836-ban kapitány, 1846-ban alezredes, 1848-ban ezredes, 1852-ben tábornok és 1864-ben hadosztályparancsnok. Hetvenhat évi katonasága alatt Franciaországot három király, egy császár és két köztársaság alatt szolgálta.

— Five o'clock tea. A VII. kerületi népkonyha javára rendezett five o'clock tea ma délután a Royal-nagytermében várakozáson felül sikerült. A pénztárnál, amelynél dr. *Newmann* Árminné, a buzóg elnök

ült, mintegy ötszáz résztvevő váltoita meg a jegyét. Vidám zeneszó mellett nyüzsgött az óriási közönség a teremben, ahol vagy 60-70 szebbnél szebb fiatal leány kínálatot virágot, tombolajegyeket. Természetesen mindenki szívesen zsebébe nyult és nagyon szép összeg gyűlt össze a nemes cél javára.

— Déroulède és Buffet a számkivetésben. *Déroulède* és *Buffet*, a száműzött összeesküvők, tegnap óta nincsenek már Franciaországban. Mind a kettőjüket elvitték a francia-belga határra, s ott sorsukra bízák őket. Hajnali ötödél órákor jelentek meg a párisi északi pályaudvaron a rendőrség emberei, hogy öt órára megrendeljék a különvonatot, amely az elítélteket a határra szállítsa. A pályaudvar teljesen csöndes volt. *Déroulédet* és *Buffet*-t csak ötödél órákor értesítették a fogházban, hogy az ítéletet haladéktalanul végre kell hajtani rajtuk és hogy el kell utazniok. *Déroulède* azt kívánta, hogy a spanyol határra vigyék, mivel az egészségének jobban megfelel a spanyol éghajlat. Erre a kívánságára azonban nem voltak tekintettel. *Déroulède* és *Buffet* két lovas bérkocsin érkeztek a pályaudvarba. A külön vonat készen volt, öt vagonból állott *Déroulède* *Buffet* és a rendőri kíséret számára. *Déroulédet*, aki beteg, úgy támogatva két barátja.

Az előtt a néhány ember előtt, aki kíváncsian gyűlt köréje, rekedten kiáltotta oda:

— Gyalázat! Együtt hurcolnak el *Buffet*-vel. Azt akarják, hogy royalistának tartsanak engem is! Alávalóság!

Akkor fölemelték az egyik vagonba. Egy munkás ezt kiáltotta:

— Eljén *Déroulède*!

A rendőrség el akarta fogni, arra azt kiáltotta:

— Hagyjanak, elszázi vagyok!

És elmenekült. Mielőtt a vonat elindult volna, *Déroulède* a következőket mondotta:

— Aludtam még, amikor bejöttök hozzám. „Öltözködjék fel,” mondották, „rögtön el kell utaznia”. Nem tudtam, hogy hová visznek. Felöltözöttem s még elbucsztam egy eskókkal *Marcell Habert*től a fogházban. Utközben láttam, hogy idehoznak. Nem akartak Spanyolországban vinni, noha a száműzött megválaszthatja azt az a kaput, amelyen a hazájából eltávozik. De itt szándékosságot látok. Azt akarják, hogy együtt menjek *Buffet*-vel. Egy fazékba akarnak vetni egy royalistával, annak az elhitetésére, hogy én is az vagyok. Én pedig azt akarom, hogy különbséget tegyenek köztem és *Buffet* között.

A gazfiekők tudják, hogy hazudnak, amikor tendenciákat tulajdonítanak nekem, amelyekről távol állok. Északa hurcolnak el, mert félnek a napvilágotól, félnek tőlem, azt mondják, hogy a kiállítás alatt nyugtalanitanám az ország békéjét. Mennyire félreismernek. Hát azt hiszik, hogy nem ismerem a vendégszeretet kötelességeit, amelyekkel Franciaország a vendégeinek tartozik. Nincs-e fegyverszünet? Megszegtem-e a fegyverszünetet 1889-ben? Nem. Kivánták tőlem, de még sem zavartam meg a kiállítást 1899-ben és épp úgy nem zavartam volna meg a kiállítást 1900-ban sem. Arról kezeskedem. A kiállítás után tovább is küzdeni fogok a becületes köztársasáért.

Déroulédet ekkor megéljenzették a barátai, s a vonat megindult. A belga határon a rendőrség emberei elhagyták a száműzötteket. *Déroulédet* a nővere *Tournaiban* várta, hogy megoszsza vele a számkivetés keserű kenyerét. *Déroulède* különben Németországon és Olaszországon át Spanyolországba megy s *San-Sebastianban* telepedik le egyelőre. *Buffet* Ausztriába utazik.

Páris, január 6.

Guérin a *clairvauxi* fogházba vitték, ahol büntetését le fogja ülni. Az átszállítás incidens nélkül ment végbe.

— Házasság. *Mikó* Albert, az orsovai pályaudvaron a magyar királyi posta és táviró hivatal főnöke eljegyezte *Hille* Olga kisasszonyt, *Hille* Henrik, orsovai szállótulajdonos bájos leányát.

Holtzer Lajos, a budapesti vásárpénztár részvénytársaság főpénztárosa eljegyezte *Sugár Hajnalka* kisasszonyt, *Sugár* Emil, a *Nicholson* gépgyár részvénytársaság főtisztviselőjének leányát.

Politzer Adolf, a *Politzer* Zsigmond és fia könyvkiadó cég belfajgi eljegyezte *Stauder* Rízát, *Stauder* József kereskedő leányát, Budapestben.

— Vakmerő rablás. Kovásznai tudósítónk írja: Vakmerő rablás tartja izgalomban Kovászna közönségét. Január 2-án éjjel a Diósi Ignác fia nagyváradi cég itteni faterének egyik hivatalnokához, *Goldfinger* Jenőhöz két álarcos rabló betört és mielőtt *Goldfinger* segélyért kiálthatott vagy a feje fölött függő revolverét használhatta volna, megkötözték és fej-

Alkalmi
ajándékul a
legkedvesebb,
legolcsóbb

KISS JÓZSEF összes költeményei.

ELSŐ TELJES, OLCSÓ KIADÁS 6. ezer. Tartalmazza: a JEHOVA és a MESE a varrógépről című költeményeket is. — Ára diszes, egész vászonkötésben 1 frt 50 krajcár. I frt 60 kr előleges utalványozása esetén bérmentve küldi SINGER és WOLFFNER Budanest. Andrassy-ut 10. szám.

szével kezökben kényszerítették, hogy adja oda nekik pénzét. Goldfinger átnyújtotta pénztárcáját, mire a rablók eltávoztak, de előbb megfenyegették, hogy ha segélyért kiált, agyonütik. A csendőrség keresi a rablókat, de eddig eredménytelenül.

— Hogy dolgozik a fakir? Most már végérvényesen le vannak leplezve a fakirok. A kiállítás esztendőjében mi is megpróbáltunk. Sikertelenül. Két szemfüles fiatalember bevette magát az azóta már megboldogult Plasztikon nevezetű vállalkozásnak abba a termébe, amelyben a fakir aludt és állandóan csak aludt, ott maradtak éjszakára is valami függönyzet mögött s abban a pillanatban törtek rá a fakir urra, amikor éppen ebédhez ült — éjfélkor. Ez a leleplezés azonban csak afféle hazai leleplezés volt. A magyar pedig nem szereti a hazai ipart, művészetet, leleplezést s a fakir kerekét oldott és a botrány nagy hirtelen feledésbe ment. Most egészen hiteles külföldi leleplezéssel szolgálhatunk. Egy Bertram nevű angol tudós, aki esztendőig lakott Indiában, megfigyelte a fakirok csodáit s rájött arra, amit közönséges polgári agygyal is sejt az ember, hogy a fakirok voltaképpen ügyes bűvészek s a munkájukban semmi rendkívüli nincs. Egy londoni folyóiratban így ír India csodáiról a professor:

Bertram elmondja cikkében, hogy mutatványuk közben megfigyelt százhetvenhat fakirt, aki híres volt szent életéről és ügyességéről. Arra az eredményre jutott, hogy ezeket a mutatványokat mind különféle ügyes fogásokkal csinálják s a kellő gyakorlattal bármelyik európai bűvész utánolhatja. Így például meg lehet magyarázni a fakirok egyik legszenzációsabb mutatványát, amelynek előadását az indiai angol tisztviselők csak akkor engedik meg, ha be vannak avatva a titokba. A fakir fölállít egy o cédra való, felül szűk, alul egyre szélesedő ládat. A fu, aki a fakirt kíséri, belemászik s úgy tesz, mintha csak alig férne el benne. Nagyon fontos, hogy elérje ezt a látszatot a nézőknél. Azután a fakir mindenféle bűvés szavakat mond és posztót terít rá, majd törével többször keresztül döf a láda nyílásain. A mikor a nézők már eléggé bámultak a dolgot, a fakir így szól:

— Ne féljete, a fu már nincs benne.

S hogy bebizonyítsa, hogy csakugyan nincsen benne többé, ő maga is belemászik a ládába. Néhány pillanattal később a fu is előkerül sértetlenül. Persze a fu alul összegubaszkodott, mint a kigyó s azért nem történt baja. Még meglepőbb mutatvány az ugynevezett mango, amikor majdnem a néző szemé elé egy buzaszemből növény lesz. Ezt meg úgy csinálja a fakir, hogy vesz egy buzaszemet, aztán egy másik hasonló szemet, amely azonban már apró gyökereket eresztett, aztán egy kisebb és egy nagyobb növényt. Négy bambusz-fából kis sátozt készít, amely három oldalról éppen a néző felé el van zárva. Ezt a fakir azzal okolja meg, hogy a hitetlenek lehelete megakadályozza a növény növést. Egy rézcésztét vesz, megtölti nedves földdel és elülteti benne a buzát. Azután következnek a bűvés szavak. Néhány pillanattal később fölemeli a sátor elülső részét, a növény még nem nőtt meg, de időközben a másik szemet ültette el. Azután azt mondja, hogy meg kell üntözni a növényt s újra elzárja a sátozt, persze azért, hogy az első növényt elültesse, azután szintúgy csinál, ahogy a második hosszabb növényvel. Ez az egész fogás, amelyhez nem földöntúli erő, hanem csak nagy ügyesség szükséges.

Európában tehát tönkrement a fakirok híre. Odahaza azonban még hisz a publikum s nekik ez a fontos.

— Halálozás. Krámer József 1848/49. nyugdíjas honvédfőhadnagy e hónap 1-én Brassóban elhunyt. A bajtársak, kik ismerték, részvételtes tisztelettel fognak rá emlékezni. Tösgyökere erdélyi szász létre hiven harcolt Magyarország alkotmányá mellett és kitartott élete 79 éves koráig a magyar hazafiság mellett.

Held Károlyt, a VII. kerületi állami főgimnázium tanárát, aki tegnapelőtt délelőtt az előadásra ment az intézet közelében hirtelen összeesett és meghalt, ma délután fél három órákor temették el a Wesselenyi-utca 51. számú gyászházából. Holttestét ugyanis a törvényszéki orvostani intézetből a boncolás mellőzésével hazaszállították, mert kétségtelenül meg lehetett állapítani, hogy szívizélhűdés ölte meg. A VII. kerületi gimnázium tanári kara és ifjusága testületileg gyászlobogó alatt kísérté a szeretett kollegát és tanárt utolsó útjára a keropesi temetőbe.

— Dreyfus a bódében. Az Ördögsgiget már irját is utólérte a híres emberek végzete. Mint egy amerikai lap írja, egy *filadelfiai* piacon közfelfűtést kellett karacsnykor a következő bódéfelírás:

!! Tessék besétálni !!

Itt látható

a világhírű Dreyfus kapitány,

az Ördögsgiget volt rabja, a pokoli ármány áldozata, az igazság diadalának hőse.

Élőszóval mondja el szenvedéseit a rabláncokon!

A közönség verekedett a pénztárnál, csak hogy a kapitányt végre szemlél-szembe láthassa. Valóban, előkelő hanyagsággal ült benn az ál-Dreyfus. Lassan, de érthetően rebegte el, mily rosszul bántak vele az Ördögsgigeten. Elmondta a lapokból ismeretes szenvedéseit s beszédét így végezte:

— De legtöbbit szenvedtem pokoli fogfájásomtól. Éjjel-nappal kínzott a rettenetes fájdalom. Végre a feleségem kieszközölte a francia kormánytól, hogy egy üveg *William French-féle* szabadalmazott fogcséppet kaptam, melyet kizárólag a főtáladó árusít *Washingtonban*; egy nagy üveg használati utasítással egy dollár, egy kis üveg fél dollár! Szenvédő embertársaim! Ajánlom a figyelmetekbe ezt a bámulatos szert, amelynek hatásáról számos elismerő írat...

Persze nekiesetek a jó amerikaiak „az Ördögsgiget volt rabjának” — s alaposan elpűfölték.

— Izraelita ösztöndíjak. Az országos magyar izraelita ösztöndíjgyűjtemény a következő ösztöndíjakra pályázatot hirdet: 1. *Báró Eitvös József-féle* 400 koronás. 2. *Dr. Pollák Henrik-féle* 400 és 200 koronás. 3. *Baumgarten Bernát-féle* 200 koronás. 4. *Wahrmann Mór-féle* két 240 koronás. 5. *Leitersdorfer Lipót-féle* 400 koronás. 6. *Sváb Sándor és Luja-féle* két 200 koronás. 7. *Pollák Jakab-féle* két 200 koronás. 8. *Sváb Károly-féle* 240 koronás. 9. *Báró Popper-féle* 200 koronás. 10. *Dr. Oesterreicher Ede-féle* 200 koronás. 11. *Fochs-féle* 200 koronás. 12. *Fochs Johanna-féle* 200 koronás. 13. *Schreiber Mór és Ernesztin-féle* 200 koronás. 14. *Sternthal Arthur-féle* 200 koronás. 15. *Neumann-féle* 200 koronás. 16. *Kohn Salamon-féle* 200 koronás. 17. *Dr. Rézay József-féle* 200 koronás. 18. *Dr. Böhm Jakab-féle* 200 koronás. 19. *Sváb Lőrinc-féle* 200 koronás. 20. *Schneerz Ábrahám és neje-féle* 200 koronás. 21. *Singer-féle* 200 koronás. 22. *Spitzer Gerzson-féle* 200 koronás. 23. *Dr. Goldberger-féle* 200 koronás. 24. *Wolfner Gyula-féle* 200 koronás. 25. *Dr. Hirschler-féle* 200 koronás. 26. *Schreiber Ignác és Fanny-féle* 200 koronás. 27. *Schmidl-féle* 200 koronás. 28. *Schwarz Samu-féle* 200 koronás. 29. hatvani *Deutsch Bernát-féle* 200 koronás. 30. *Gomperz Zsigmond-féle* 200 koronás. 31. *Stern Ignác-féle* 200 koronás. 32. *Machlup Adolf-féle* 200 koronás. 33. *Brachfeld-féle* 200 koronás. 34. *Bloch Mózes-féle* 200 koronás. 35. *Baumgarten-féle* 200 koronás. 36. *Taub Salamon-féle* 200 koronás. 37. *Dr. erényi Ulmann Sándor-féle* 200 koronás. 38. *Wahrmann Sándor-féle* 240 koronás. 39. *Stern Miksa-féle* 200 koronás. 40. *Wolfner-féle* 200 koronás. 41. *Dr. Hirsch Armin-féle* 100 korona, 42—50. kilenc 200 koronás egyletű ösztöndíj, melyek közül esetleg öt 100—100 koronás ösztöndíjban fog adományoztatni. Pályázhatnak szegény izr. vallású tanulók, kik Magyarország valamely magasabb tanintézetben szorgalom és jó erkölcs által kitűnnek. Ez alkalommal ily magasabb tanintézetekről kijelöltek: az egyetem, műegyetem és az országos rabbi-képző intézet. Pályázók születési és hiteles szegénységi, nemkülönben tanulmányi, különösen a folyó tanévben tett előmeneteléről szóló bizonyítványokat tartoznak folyamodványukhoz mellékelni, minthogy azok különben figyelembe veendők nem lesznek. A szükséges bizonylatokkal ellátott, sajátkezűleg irt pályázó kérvények, melyekben kitüntető az is, hogy folyamodó más oldalról és honnan részesül-e ösztöndíjban és ez egyletlenül nyert-e már ösztöndíjat — ez év január 31-ig dr. Simon József királyi tanácsoshoz (Budapest V. Fűrdő-utca 10.) bérmentesen küldendők.

— A vizgázatlanság áldozata. *Koischor* Ernesztina magánútonok a Zöldfa-utca 8. szám alatt levő ház II. emeleti lakásából ma délelőtt robbanás-szerű detonáció hallatszott ki, amelynek következtében a konyha, előszoba és a lakások ablaküvegei csörömpölve hullottak alá. A lakók berohantak a lakásba, amelynek konyhájában eszméletlen állapotban, égési sebekkel találtak *Márton* Katalin cselédet. Mikor eszméletre tért, elmondta, hogy mint történt a dolog. A tüzhelyben tüzet rakott s hogy jobban égen, egy skatulya fehér port dobott a tüzre, amelyről azt hitte, hogy szénpor. Alig hogy bedobta, az óriási dörrejjel felrobbant. Kiderült azután, hogy a dobozban puskapor volt. A sebesült leányt a Rókus-kórházba vitték.

— Életunt cselédek. *Kugl* Cecília, 18 éves cseléd tegnap este a Desseffy-utca 10. szám alatt levő lakásban marfogot ivott. Teitének okát nem tudják. — *Erdélyi* Mari dévaványai születésű 26 éves cseléd szintén mérgezh nyult az Ó-utca 16. szám alatt levő házában. Foszfort ivott a feletti olkeseredésében.

hogy az erkölcs utjáról letért. Mind a kettőt a Rókus-kórházba szállították.

— Letartóztatott orfeumtulajdonos. A budapesti török főkonzultátus felkért bennünket annak a konstalálására, hogy *Golf* József breilai török alattvaló ügyében a főkonzultátus nem tett lépéseket sem a belügyminiszternél, sem a főkapitányságnál. *Golf* kizárólag egy ügyvédre bízta ügyét.

— Katonaügyekben időszerteink tartjuk a véd-kötelesek és azok hozzátartozói figyelmét felhívni a Budapest VII. Keropesi-utca 6. sz. alatt már harmadéve fennálló s legjobb hírnévként örvendő *Katonaügyi* irodára, mely *Dominke* János v. cs. és kir. százados tulajdonát képezi. Ez az iroda, mely lelkiismeretes eljárásával mindenki elismerését kivívta magának, a katonakötelesekre ugyszólván nélkülözhetetlen vált s azért mindenkinék, akinek katonaugye van, tartozók a tiszti állományhoz, vagy a legénységhez, aki a szolgálatban, mint eszadventartó, öröklött gazdaság birtokosa, kedvesként elérni akar, aki idő előtt nősülni akar, vagy külföldre utlevelet, bizalommal fordulhat ez irodához.

Az erszébtfalvai gyilkosság.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, január 6.

Az erszébtfalvai kofaasszony gyilkosát megfogták: *Pandurovics* német a saját férje gyilkolta meg, mert terhére volt már az öreg asszony, aki nála körülbelül tíz esztendővel idősebb volt. *Pandurovics* Péter azért rabolta el felesége egy pár forintját, hogy a vizsgálatot félrevezesse és hogy azt higgyék, hogy felesége rablógyilkosságnak esett áldozatul. A gyilkos fogva van s bár tagadja rettenetes bűnét, a vizsgálat adatai annyira terhelők rá nézve, hogy minden kétséget kizárnak az iránt, hogy ő volt a gyilkos.

Megirtuk, hogy a gyilkosság felfedezése után a fővárosi rendőrségnek is tudtát adták az esetet s a főkapitányság egy pár detektivet küldött ki Erzsébtfalvára, hogy a csendőröknek a nyomozásban segítségükre legyenek. A detektivek alapos szemlét tartottak a lakásban s gyanújuk mindjárt *Pandurovics* Péterre irányult.

Pandurovics Péter, aki csizmadia mesterséget folytat Erzsébtfalván, a Család- és Rezeda-utcák sarkán lakott 61 éves feleségével. Tegnap délután négy óráig volt otthon s ekkor elment hazulról s felkereste a segédjét, valószínűleg azért, hogy vele az alibiét bizonyíthassa. *Pandurovics* német ekkor már meggyilkolta a férje. A kis szobában, ahol *Pandurovics* élt — mint már említettük — hatalmas fejszét találtak, amely véres volt. Ezzel a fejszével vagdalta agyon a férj a feleségét s a gyilkosság elkövetése után egy kissé megmosakodott a sok vértől, amely ruhájára és kezeire rátapadt. Mikor a tisztálkodással is elkészült — mint aki a dolgot jól végezte — eltávozott hazulról és mint fentebb már említettük — segédjéhez ment, valószínűleg azzal a szándékkal, hogy vele az alibiét bizonyíthassa.

Körülbelül esti 7 óra tájban ment haza *Pandurovics*, magával vitén a segédjét is. Amint benyitottak a lakásba, *Pandurovics* visszahököt az ajtóból:

— Jézus Mária, meggyilkolták a feleségemet.

Kiáltásaira az egész ház összefutott s mindenki szörnyűkődött a rémes tett felett. De legjobban szörnyűkődött maga *Pandurovics*. Rettenetesen jajgatott s ez már maga gyanusnak tűnt fel a csendőrök előtt.

Ugy esti tíz óra tájban érkezett ki *Bucz* Lajos, a pestvidéki törvényszék vizsgálóbírája, egy pár fővárosi detektivel. A vizsgálóbíró kihallgatta *Pandurovics*ot, aki azt mondta, hogy ő négy órákor eltávozott hazulról, otthon hagyva a feleségét s miro hazatért, az asszony már meg volt gyilkolva. Segédjére hivatkozott, aki azt állította, hogy tényleg együtt töltötték a délutánt.

Akadak azonban egyes emberek, akik azt állították, hogy *Pandurovics*ot a délután folyamán látták a lakása körül ólalkodni. Ezenkívül még az is gyanusnak tűnt fel a vizsgálatot vezető *Bucz* Lajos vizsgálóbíró előtt, hogy *Pandurovics*nak a lakók állítása szerint tegnap délelőtt még szép körszakála volt, este pedig már szakál nélkül jelent meg a vizsgálatnál.

A sok gyanus körülmény arra indította a vizsgálóbíró, hogy *Pandurovics*ot alaposab vizsgálat alá vegye. A csendőrök és detektivek megvizsgálták hát a ruháját és kezeit s nem is kellett hozzá nagy és alapos vizsgálat, hogy a ruháján, mint a körmei alatt vérfoltokat fedeztek föl. Amint ezt a felfedezést közöl-

ék a vizsgálóbíróval, Bucz Lajos mindjárt maga elé vezette Pandurovicot s rákiáltott:

— Maga gyilkolta meg a feleségét!

Pandurovics összereszt szavartan felelte:

— Esküszöm, hogy ártatlan vagyok!

Kérdőre vonták hát, hogy a vérfoltok honnan kerültek a ruhájára és körmei alá. Azzal védekezett, hogy előtte való napon a felesége csirkéket vett s azokat ő ilte meg.

A tagadás azonban nem zavarta meg a vizsgálót s alaposabban kikutatták Pandurovicot. Zsebeiben megtalálták a pénzt is, amelyet a felesége szekrényéből elrabolt. Erre is volt mentsége. Azt állította, hogy még a felesége adta neki a pénzt eltávózása előtt.

Pandurovics általában mindvégig megmaradt tagadása mellett s úgy látszik, hogy előre kigondolta védekezését, mert minden gyanus dolgot rögtön kész volt a felelettel.

Ma reggel kilenc óráig vallatta Bucz vizsgálóbíró a gyilkost s e korra annyira összehalmozódott ellene a gyanuok, hogy a vizsgálóbíró letartóztatta és behozatta a pestvidéki királyi törvényszék fogházába.

A pestvidéki törvényszék orvosai: Szikszay és Andránszky doktorok ma tartották meg a törvényszéki orvostani boncolást. Konstatálták, hogy a gyilkosság a lakásban talált fejszéssel történt és hogy a gyilkos nagy fejszecsapással ilte meg a szerencsétlen öreg asszonyt, akinek a fejét a négy csapás egészen szétromosította.

Erzéshatfalván nagy megdöbbenést keltett az eset, mert Pandurovicot mindenki tisztességes embernek ismerte, akiről fel se tettek, hogy feleség-nyilkosságra képes legyen.

FŐVÁROS.

(*) A fővárosi muzeum. Dr. Kruszinszky Bálint muzeumi régiségügyi őr benyújtotta javaslatát a fővárosi tanácsnak a fővárosi muzeumból. A javaslat szerint a muzeumnak, amely hű képet fog adni a főváros társadalmi, gazdasági, közigazgatási és egyházi állapotairól, tizenegy osztályra lesz. A muzeum épülete már készen áll: a városi régi kiállítási műcsarnok épülete, amelyet át fognak alakítani. Kruszinszky javaslatában kéri, hogy a már megszavazott három ezer forintnyi évi segélyt becassák rendelkezésére, ugyancsak azokat a muzeumnak szánt tárgyakat, amelyek a főváros birtokában vannak különböző hivatalos helyiségekben elhelyezve.

(*) Miniszteri jóváhagyások. A közgyűlésnek ahhoz a határozatához, amellyel kimondták, hogy a budapesti kertészeti iskolánál továbbra is fenn tartja az egyenként 200 frtos négy alapítványát, a belügyminiszter hozzájárult. A központi vásároszarnok előtt levő kikötő Duna-medrének kotrására 6700 forintot s a Christen-féle telken építendő csatornára 450 frtot szavazott meg a közgyűlés; most a belügyminiszter ezeket a határozatokat jóváhagyta.

(*) Betegek szállítása. A budapesti önkéntes mentőegyesület felajánlotta azt, hogy a betegszállító pénztárak köztelékébe tartozó betegeknek a kórházakba szállítását elvégzi. A kereskedelemügyi miniszter a kérelmet megokoltan tartja s elhatározta, hogy az ügyvel közelebbről fog foglalkozni. Fülkérte a miniszter ennél fogva a székesfőváros tanácsát, hogy utasítsa az első fokú iparhatóságokat a főváros területén levő összes betegszállító pénztárakból az adatok beszerzésére, arra nézve, hogy a mult év végén hány tagjuk volt, továbbá: mi volt az 1898. és 1899. évek tagsági forgalmának az átlaga s hogy mennyit költöttek a jelzett évek alatt a megbetegedett tagok szállítására. A jelentéseket január hónap 20-ikáig kell a miniszterhez felterjeszteni.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** Magyar ciklus. Az ugynevezett „magyar ciklus” ma kezdődött meg az Operában Hunyady Lászlóval. Ujat nem hozott ez az előadás. Talán a többiekben fényesebb kiállításról gondoskodnak a magyar szerzők javára, akik rendszeren nincsenek a műsoron, de rendkívüli ciklusokban legalább öt évenként egyszer megjelennek az Opera színpadán. A mai előadás legértékesebb szereplője Pevny Irén volt, aki Szilágyi Erzsébetet, *Schödelné* bravur szerepét, fényes koloratúrával énekelte. Arányi Hunyady Lászlója meleg és lendületes, Ney Dávid Gara nádora hatalmas.

** Nemzeti Színház. Kedden Schiller *Armány és szerelem* című szomorujátéka részben új szereposztással kerül színpadra. Ez estén lép fel először Hettyey Aranka, a Nemzeti Színház újonnan szerződött tagja Lady Milford szerepében. Lujzát Molnár Rózi, Ferdinandot Beregi, az előzőket pedig Bakó játéssza. — Malonyay *Félemberek* című új színművét szerdán adják ismét páros bérletben. — Labiche *Az ég madarai* című vígjátéka pénteken kerül először színpadra Fáy J. Béla

fordításában. A főszerepeket Vizvári, Ujházi, Dezső, Gabányi, Egressi, Náday B., Paulayné és Vizvári M. játésszák. A darabot szombaton és vasárnap bérlet-színhetben megismétlik. — Vasárnap, 14-ikén délután Racine *Britannicus*-át adják bérlet-színhetben, leszállított helyárrakkal. — Sudermann *Keresztelő János* című tragédiájából már megkezdették a próbákat; első előadását még e hó végére tervezi az igazgatóság.

** Leoncavallo legújabb műve. Ruggero Leoncavallo, a *Bohémek* szerzője, jelenleg egy új operán dolgozik, melynek címe *az Abbé* lesz. Most is ő maga írja a szöveget a zenével együtt. Tártyát Zola egyik legrégibb és leghíresebb regényéből *Mouret abbé* bűnéből vette.

** Szecesszió. Lavedan sikert aratott korpépét, tekintettel a közönség nagy érdeklődésére, a jövő hétket négy estéjére tüzte ki előadásul a *Vigszínház* igazgatósága és pedig vasárnapra, keddre, péntekre és szombatra. A darabot tegnap, második előadásán is telt ház nézte végig és tetszéssel méltányolta a kellemes korpépnek jellemző és mulatságos fordulatait, valamint a jellegzetes, látványosság számba menő kiállítását.

** Színész-növendékek vizsgálja. Az országos színész-növendéki akadémiá növendéki december 9-én kedden tartják a negyedik vizsgálati előadásukat a *Várszínházban*, Császár Imre vezetésével, Szinre kerül: *A pillangócsata* három felvonásos vígjáték.

** A Zenekevelők hangversenye. A Budapesti Zenekevelők egylete tegnap tartotta meg az „Évszakok” próbáját, amely fényesen sikerült. Az újonnan szervezett egylet előadása élénken emlékeztet az egylet fénykorára. A közönség érdekében közöljük, hogy a január 8-án tartandó hangverseny három óráig fog igénybe venni, mivel ezuttal először kerül teljesen előadásra a gyönyörű mű. Ez okból az előadás pontban 7 1/2 óráig fog kezdődni és azontul az ajtók az első rész végeig zárva maradnak.

** Vigszínházi hírek. Rákosi Viktor és Guthi Somo *Napoleon ücsém* című bohózatából seréhyen folynak az előkészületek. Párhuzamosan még egy eredeti magyar darabra, *Makai Tudós professor Hatvani* című vígjátékára készül a *Vigszínház*. — A *Vigszínház* igazgatósága azzal a törekvéssel, hogy a műsорт minél változatosabbá tegye, a jövő hétre két állandó vonzerővel bíró, mulatságos műsoradárját tüzte ki előadásra, és pedig: az *Osztrigás Micit* hétfőre f. hó 8-ára, és vasárnapra f. hó 14-ére, *A férj vadászni jár* című bohózatot pedig e hó 11-ére, csütörtökre. *A Többsincs királyfi*, a fővárosi gyermekvilág látványos tündéregéje, a jövő héten négyszer szerepel a *Vigszínház* műsorán. Holnap, vasárnapon kívül, csütörtökön, szombaton és jövő vasárnap kerül előadásra. Mind a négy előadás délután 3 órakor kezdődik és a helyárrak tellesen mérsékelték.

** Színház és politika. Sorma Ágnes német drámai művésznőnek párisi vendéjátékairól még a következő nem érdektelen részleteket írja tudósítónk: Sorma Ágnes párisi vendéjátéka óriási ováció mellett kezdődött. *A Renaissance* színházat Páris legelőkelőbb közönsége töltötte meg, amely mindvégig lelkesedve tapsolt a nagy német művésznőnek, aki *Nora* szerepében mutatkozott be. Sorma Ágnes kezdetben kissé elfogult volt, talán tartott is valamely kellemetlen tüntetéstől. Csakhamar azonban belemelegedett szerepébe, amelyet — valamennyi francia kritikus — a Réjane-nál is különbnek mond, mert inkább megközelíti Ibsen felfogását. A legelőkelőbb párisi lapok Sorma Ágnost a „német Duse”-nek nevezik. Jellemző, hogy a francia sajtóban egyetlen hang sem emelkedt a német színjátszás ellen, sőt oly szélső nacionalista újságok, mint a *Gauleis*, az *Echo de Paris*, a *Journal*, az *Evenement* nemcsak lelkesedve írnak róla, de a két estére tervezett vendéjáték meghosszabbítását kívánják. A színházban többek között ott volt a francia kormány néhány tagja, több volt miniszter, a német és az orosz nagykövetelek követésük teljes személyzetével. Ez a vendéjáték egy újabb bizonyosság arra, hogy a német-gyűlölet veszendőben van a franciáknál. Ők most az angolokat gyűlölik.

** Az Operaházban holnap, vasárnap a *Hugonóttak* adják bérletfolyamban Bianchi Bianca vendégléptével, aki Margit királyné szerepét énekel. A többi főbb szerepeket Vasquez grófné, Fayer Margit, Larizsa, Beck, Várady, Ney D. énekelik.

** A Magyar Színház premijérje. A Magyar Színház az e hétről elhalasztott *Névtelen levelek* című bohózat bemutatóját január tizenketedikén tartja meg. A darabban Ráthonyi, Boross, Rósahegyi, Szilágyi, Mátrai, Sziklainé, Láng Etel, Varga Anna, Béres Mariska és Gombaszögi Margit játszanak.

** A szombathelyi új színház. Szombathelyen, mint lapunknak írják, ez év tavaszán kezdik meg az új színház építését. A színház a Széll Kálmán-utca végén levő körüldön fog felépülni. A jövő évre a belső berendezés munkája marad.

** Millőcker hagyatéka. Millőcker Károly, a *Koldusdiák* szerzője, aki a napokban Bécsben elhunyt, háromszáz ezer forintnyi vagyonot hagyott hátra. Az elhunyt zeneszerző e vagyonnak jelentékeny részéből alapítványt tett az országon kívül zenészek javára.

** Az Országos Színész-Egyesületből. Az Országos Színész-Egyesület igazgató tanácsa kilencedikén, kedden délután három órákor a színészház nagyeremében ülést tart, amelyen a december hónapban beérkezett ügyeket veszik tárgyalás alá. Erre a tanácsülésre a vidéki tanácsok közül *Eokodi* Antalt és *Breznay* Gézát hívták be.

** Budapesti kamara zeneegyesület negyedik Hubay-Popper estélyét január 14-én, vasárnap tartja meg. Mint vendég *Brandés* Camilla zongoraművész nő működik közre. Jegykiadás a Harmóniába.

** Színházegés Amerikában. A szan-franciskói Comedy-Theatre a napokban lélegott. A túzóltóság minden erőlködése dacára a színház porig lélegott. A tűz szerencsére napközben támadt, amikor nem volt előadás.

** Hangverseny-évad. A január tizediki V-ik filharmoniai hangverseny-műsorának sorrendje némi változást szenved, amennyiben *Buttykay* Akos cis-moll szimfoniáját a szerző kívánságára harmadik helyre tették s befejező (4.) szám lesz *Grieg* „Szimfonikus táncok”. Minthogy *Erkel* Sándor a *Pernahajder* s az Operaházban most kezdődő magyar ciklus próbái által tulságosan el van foglalva, a két újdonságot *Kerner* István karnagy vállalta el, ki ez alkalommal először jelenik meg a filharmonikusok élén. A többi számot, Schumann „Manfred”-nyitányát és a *Sauvet* Emil által előadandó hegedűversenyt *Erkel* Sándor vezényli.

A *Grünfeld-Berkovits-Riedl-Bürger* vonós-négyestársaság vasárnap, hetedikén délután fél ötkor a *Royal*-szálló dísztermében tartja ötödik kamarahangversenyét, *Epstein* Richárd zongora-művész közreműködésével. *Epstein* Richárd Goldmark B-dur zongora-ötösét játéssza. Hazai újdonság *Schmitt* Gusztáv C-dur vonós-négyese, mely ez alkalommal kerül először előadásra. Befejezésül pedig a társaság *Jaulusz* Béla és *Schütz* Gyula operai tagok közreműködésével *Brahms* hatalmas B-dur vonós hatosát adja elő. *Jegyek Rózsavölgyi és társa* udvari zenemű-kereskedésében (Kristóf-tér) válthatók.

A *Liszt Ferenc Zeneművészok* hétfőn, január 22-én esti 7 1/2 órákor rendezi a *Royal* termében ez idei első hangversenyét, *Szilágyi* Arabella operanékesnő, *Arányi* Frigyes tanár hegedűművész és *Dohnányi* Ernő zongoraművész közreműködésével. Műsoron van *Dohnányi* zongora-ötöse, továbbá *Mihalovich* és *Aggházy*-féle dalok, zongoradarabok *Haydn*, *Beethoven* és *Liszt*ól s *Wilhelmy* és *Vieuxtemps* egy-egy hegedűszerzeménye. A tagsági jegyeket *Rózsavölgyi és társa* zeneműkereskedése adja ki oly utalvány ellenében, mely a kör irodájában (Andrássy-ut 24. I. em.) váltható hétköznapokon délután 4—6 óra közt. Ily utalványokat csakis a személyesen jelentkező tagok kaphatnak. Az általános jegyárúsítás 6 és 4 koronájával hétfőn, január 8-án kezdődik.

A *Careno*-hangversenyt nem hétfőn, hanem kedden tartják meg a *Royal*-teremben. A hangversenye *Méry* Béla zeneműkereskedése két koronás állóhelyeket is ad ki. — *Saner* Emil egyetlen hangversenye január tizenkilencedikén lesz a *Vigadó* termében. *Messchaert* János tanár, amsterdami balladaneokes az idén hozza magával először az ő híres kísérőjét, *Röntgen* Gyula tanárt, kit nemcsak a legideálisabb kísérőnek, hanem hatalmas zongoraművész híre is előz meg. *Messchaert* tanár egyetlen dalostéje, pénteken, január 26-án lesz a *Royal*-teremben. A hangversenyt *Méry* Béla zeneműkereskedése rendezi.

** Vidéki színházak. *Székesfehérvárott* *Pekár* Gyula vígjátékát *Dodó főhadnagy*ot tegnap nagy sikerrel adta elő *Szalay* Lajos színtársulata. *Déry* Béla a társulat kiváló bonvivántja választotta jutalomjátékát, mely alkalommal az előkelő közönség zajos ovációban részesítette. Az est sikerében osztozott *Holcsey* Ilona (Sztalevszkyne) *Kalmár* Gyula (Domonkos Iván). Különösen nagy sikere volt *Gazdy* Arának, a társulat fiatal művésznőjének, akit *Sárka* szerepében nyílt színen is kitapasolt. Kitűnő alakítást nyújtott *Kovács* Sándor, aki *Balsay* Gábrit személyesítette. Az előadást *Bölyny* József, a kolozsvári *Nemzeti Színház* inténdása is végig nézte. — Nagy-Atadon Monory Sándor kitűnően szervezett társulata működik a közönség nagy pártfogása mellett. Monory a fővárosi színházak legjobb műsordarabjait tartja repertoáron, így többek között *Lili*, *A kis alamuszi*, *Mozgó feyűk*, *Sulamit* stb. került színpadra. Promiére is volt: *Szalay* József *Eszter* című énekes színműve, melyet a közönség rendkívüli tetszéssel fogadott. Nagy-Atádról Kaposvárra megy a társulat.

** Színházak műsora. *Nemzeti Színház*. Hétfőn: *A mezejem*. Kedden: *Armány és szerelem*. Szerdán: *Félemberek*. Csütörtökön: *Mariana*. Pénteken: *Az ég madarai* (először). Szombaton: *Az ég madarai* (másodszor). Vasárnap: *Az ég madarai* (harmadszor).

Magyar királyi Opera: Hétfőn: *Nincs előadás*. Kedden: *Aida*. Szerdán: *Nincs előadás*. Csütörtökön: *Bánk bán*. (Bianchi felléptével.) Pénteken: *Nincs előadás*. Szombaton: *Szent Erzsébet legendája*. Vasárnap: *A tövedt nő*. (Bianchi felléptével.) *A babatündér*.

Várszínház: Csütörtökön: *Attaché*. Szombaton: *A csapodár*.

Vigszínház. Vasárnap délután: *Többsincs királyfi*. Este: *Szecesszió*. Hétfőn: *Osztrigás Micit*. Kedden: *Szecesszió*. Szerdán: *Szecesszió*. Csütörtökön délután 3 órakor, rendkívüli mérsékelt helyárrakkal: *Többsincs királyfi*. Este: *Szecesszió*. Szombaton délután 3 órakor, rendkívüli mérsékelt helyárrakkal: *Többsincs királyfi*. Este: *Szecesszió*. Vasárnap délután: *Többsincs királyfi*. Este: *Osztrigás Micit*.

Népszínház. Vasárnap délután: *Szököt katona*. Este: *A kis székely*. Hétfőn: *Kuruczparang*. Kedden: *Lili*. Szerdán: *Kadéltasszony* (először). Csütörtökön:

Kadétkisasszony. Pénteken: *Kadétkisasszony*. Szombaton: *A kis szökevény*. Vasárnap, január 14-én délután: *Kurucfurfang*. Este: *Kadétkisasszony*.

Magyar Színház. Vasárnap délután: *A Gyurkovics-lányok*. Este: *Szulamit*. Hétfőn: *Az Asszonyregem*. Kedden: *Szulamit*. Szerdán: *Az Asszonyregem* (húszonötödöszer). Csütörtökön: *Szulamit*. Pénteken: *Nevtelen levelek* (elsőszőr). Szombaton: *Nevtelen levelek* (másodszer). Vasárnap délután: *Az Asszonyregem*. Este: *Nevtelen levelek*.

Uránia Magyar Tudományos Színház. Hétfőn, kedden és szerdán: *Transvaal, Magyarország és Finnország*. Csütörtökön: *A Vas* (elsőszőr). Pénteken: *A Vas* (másodszer). Szombaton: *A Vas* (harmadszer). Vasárnap délután fél 3 órakor: *Transvaal és Finnország*. Délután fél 5 órakor: *A Vas*. Este fél 8 órakor: *A Vas*.

**** Az Operaház előadása otthon.** A magyar királyi Operaházban holnap (vasárnap) este *Bianchi* Bianka vendégfellépésével *Meyerbeer* dalmiája, a *Hugonottók* kerül színpadra. A *Telefon* *Hirmondó* az előadást közvetíteni fogja s így az előzetes otthon is végighallgathatók. Opera után 11 óráig felolvassa *katonasze* és *cigánymuzsika* lesz hallható a kagylókon.

Tallózások.

— Vidéki színházokról. —

A kolozsvári színházi közönség országos hírnevét kikezdték közönséges, Olaszhonból importált narancsok és elrongyolódott papírhulladékok. A jóhírnék ellen a karzat tört. Bizony nagy baj. Eddig a nyári színházak boldogtalan tulajdonosai, ha gyér ház nézte végig a kánikula premiérjét, kétségbeesetten sutogták:

— Ah, ha ez a darab Kolozsvárott került volna színre. . . .

Vége, vége. Most már a kolozsvári közönség sem békétűr. Lám, a karzat narancshéjjakkal és papírgolyókkal üdvözli előadás közben a páholyok publikumát. Ez azonban még nem minden. Bele is szól a karzat a színészek beszédébe. Hogy a narancshéj és a papírgolyó nem üdvözli szeretettel a páholy-közönség, az érthető, de hogy miért botránkozik meg a közbeszólásokon, az nem egészen világos. Végre is a színész urak már eleget rögtönöztek a kolozsvári játékszínen, a karzat miért nem improvizáljon néha-néha? Egyformán tilos a rögtönzés a színészeknek is, a közönségnek is, miért ne szegje meg egyformán mind a két fél a tilalmat? Egyébként a narancshéj és a papírgolyó nem minden. Nagy dolgok történhetnek a karzaton, a kolozsvári *Ujság* című lap ugyanis a bűnök netovábbját misztikus bomályba burkolja. Ime különben a megrovás, amelyben az *Ujság* a karzati közönséget részeselteti:

Eddig általánosan elismert dolognak tartottuk azt, hogy a mi színházunk karzati közönsége az ország összes színházainak hasonló magas régiókból gyönyörködő publikumán túl tesz intelligencia tekintetében. Egy idő óta azonban valami változás állott be a karzat hangulatában. Hangos kurjongatások s az előadások pikánsabb ízű jeleneteinél a durva közbeszólások és kacagások valósággal türhetetlenné teszik a karzat magviseletét. Legujjában különösen a középpáholyok közönségét szemelte ki kedvteléseinek céltáblájával. *Papírgolyókkal és narancshéjjakkal dobálók a t. c. karzat, Tesz még egyebet is, amit ide nem írhatunk le*, ami sajnos bizonyítja az intelligencia fokmérőjén a depressziót — és azt, hogy a mi karzati közönségünk intelligenciája is rendőri felügyeletre szorul.

Ejnye, ejnye t. c. karzat. . .

A kassai új színház kissé arényszerű: szellős, léghuzamos, hideg. Egyéb baja nincs a színháznak. Hanem ez az influenzás idő igen kiméletlen a színészekkel szemben is, meg a publikummal szemben is. A közönséget elriasztja, a színészeket pedig ágyba dönti. Jelenleg négy priamadonna nyílni a színház enyhé szellőjét. *Mészáros* Giza kisasszony, a társulat naivája, hetek óta beteg. Beteg még kivülé *H. Serfőzy* Etel, *Rontay* Boriska és *Parlagi* Kornélia.

A színház műsora ezek után némileg szecessziós lesz. Nem lehetetlen, hogy elő fogják adni *A badát* a címszerzőben a tenoristával. Amiben különben van némi logika is. Ha Lancelot, a naiv novicius, lehet hölgy, miért ne lehetne a baba férfi? A viszonyosság is az élet igazságai közé tartozik. . . . *Hamlet* nyilván Ofélia nélkül, a *Nebántsvirág* Denise nélkül, a *Bánk bán* Melinda nélkül, a *Felhő Klári* Felhő Klári nélkül fog a kassai színházban színre kerülni. . . .

A nép pedig *Panem et circens*-t — kiált Kassin. Forradalmi a hangulat a színház körül. A kassai *Pannonia* a színház előtt lefolyó harcoról a következőkben számol be:

Soha annyi mocskos száju, toprongyos vásott kamaszt, mint a mennyi esténként a színház előtt összeverődik. Mikor fellobban az első villamosfény, ott teremnek az előcsarnok bejáratánál, gyalogosok megjegyzésekkel kísérik a színházba menő közönséget, szivart, pénzt kunyorálnak és oly botránysos sikongást visznek vérhez, hogy mebotránkozik azon mindenki. . . .

MŰVÉSZET.

□ **Kassa szobrai.** Két új szoborral akarja Kassa magát fölékesíteni: az egyik, nagy lovasszobor, a Rákóczy Ferencé, a másik, kisebb mű egy hővérszobor. Az elsőre vonatkozólag Kassa város közönsége a millennium idején ünnepélyes ígéretet tett az ország színe előtt, bizottság is alakult, amely a szobormű ügyét dűlőre vigye, de bizony eddig alig történt valami. Kér, mert Kassa város ősi művészeti tradícióihoz válnék hűtlenné, ha visszavonulna ettől a szép és hazafias tervtől. Lényegesen előtérbe jutott a másik, kisebb projektum: a honvédszobor ügye. Erre már 8000 korona gyűlt össze, ami ugyan még nem elég, de alapként jelentős. Remélhetőleg folytatni fogják a szobor felállítására érdekében az agitációt, ami annál is alaposabban remélhető, mert hisz ennek a szobornak a bizottsága már azzal a gondolatlaltal is foglalkozott, hogy minő helyen állítsák fel az emlékművet. A kivitelre nézve az összes magyar szobrászok bizonyára aláírják *Éder* Gyula tanácsosnak azt az indítványát, hogy erre a kisebb emlékműre országos pályázatot hirdesseenek, amelyen minden magyar szobrász részt vehet, hogy a bizottság szakemberekkel egészítse ki magát, szabadon válogathasson a pályaművekben s módjában álljon a legjobbat megcsináltatni. Remélhető, hogy ez az eszme kivitelre kerül s hogy szobrászaink legjava részt vesz a tárgynál fogva is érdekes pályázaton. Ha ez a kisebb emlékmű elkészül, akkor Kassa közönsége gőzerővel láthat ígéretének beváltásához és a nagyszabású Rákóczy-szobor emeléséhez gyűjt-heti erőit.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Aranykor.** Szerelmi történet: egy ifjú regénye, aki nyugtalanul bolyong, kergetve egy árnyat és üldözve egy árnytól. *Pintér* Ákos *Aranykor* című regénye határozatlan érdemes munka. Meleg, poétikus a hangja, a novellista színeiből talán több is van benne a kelleténél. Nem hiányzik azonban belőle a modorosság sem, amely néha még a magyarság rovására is megrontja az elbeszélés közvetlenségét. Az író törekszik az igazságra és ez biztató jele annak, hogy fog még jobbat is, szebbet is írni. Hanem az Aranykort nagyon érdemes elolvasni. A kis regény *Singer* és *Wolfner* kiadásában jelent meg, ára egy forint.

○ **Alföldi képek.** A debreceni *Csokonai Kör* kiadásában jelent meg *Lovász* János *Alföldi képek* című kötet. Átolvastván *Lovász* alföldi leírását, keveset mondunk róla azzal, hogy a vidékről nem igen szoktak ilyen olvasmányt liferálni. Élénk megfigyelés, színes leírás, természetes hang és magyarság adják meg a kis kötet karakterét. Ifjú Nagel Ottónál 1 forint 20 krajcárt kapható *Lovász* könyve.

EGYESÜLETEK.

(A Magyar Tanítók Kaszinója) ma délelőtt 9 órakor tartotta VI. rendes közgyűlését dr. *Verédy* Károly tanfelügyelő elnökléte alatt. A közgyűlésen, mely a kaszinó József-körút 8. szám alatti helyiségében folyt le, a tagok rendkívül nagy számmal jelentek meg. Dr. *Verédy* üdvözölve a megjelenteket, indítványozza, hogy a közgyűlési választás meg elnökéül dr. *Heinrich* Gusztáv egyetemi tanár, miniszteri tanácsost. Az indítványt egyhangulag elfogadták, mire az elnököt küldötségek hívták meg a közgyűlésre. Dr. *Heinrich* Gusztáv lelkes eljénések között foglalta el az elnöki széket. Székfoglaló elnöki megnyitó beszédében a tanítók társadalmi és anyagi helyzetét bírálta.

Ansriával határos — ugymond — az az állapot, amiben oktatásügyünk kérdései leledzenek. A tanügyi problémák millió kérdések komplexumai. Ezekből a kérdésekből e helyen a tanítóság kérdését emeli ki. Magyarország tanítóinak sorsa még ma is csak olyan, hogy tisztességes ember nem tekinthet a nélkül a magyar tanítóra, hogy szíve el ne szoruljon. Olyan férfiak, akik más sorsra érdemesek, akik alapot raknak köznevelésünk közzé, akik önmegtartóztatással dolgoznak, nem egyszer egy cseléd anyagi helyzetét megirigylhetjük. Nem az ébenhalás ellen kívánja a tanítót biztosítani, de olyan anyagi helyzetbe hozni, hogy a családalapítás és a gyermeknevelés terheit viselni tudja. Amit e tekintetben az Eötvös-alap segít, az mindenesetre fényes eredmény, de mégis csak expediens. Az anyagiak rendezése után beszélhetünk csak az erkölcsiokről. Ne is várja a tanítóság a társadalomtól megbecsülést. Megtanulhatta már, hogy a társadalomtól ezt ki kell erőszakolni. Ki kell erőszakolni, hogy a tanítónak frívol módon ne az éhenkövétel nézzék. (Éljenés, taps.) A tanítók kaszinójának előtte tekvő jelenet emutajta, hogy jó uton van a tanítóság. Nem volna szabad olyan tanítóknak lennie a társadalomnak, aki

a tanítók kaszinójának küzdelmét e téren, mint tag ne támogatná. Csak úgy érhető el, hogy a társadalom botránysos fölfogása tanítójáról megkorrigáltassék. Ezzel a kívánsággal nyitja meg a gyűlést. (Lelekes eljénés.)

Azután dr. *Barócz* Pál egyleti titkár olvasta fel a kaszinó öt évi működéséről szóló jelentést. Ebből kitűnik, hogy a kaszinónak ez idő szerint 3000 tagja van, akik közül 500 fővárosi. A múlt évben létesített pedagógiai könyvtár 3000 kötetet számlál. — Az egyhangulag elfogadott elnöki jelentés után a választásokat ejtették meg és pedig megválasztottak 33 igazgató-tanácsost, s a felügyelő-bizottság tagjait. Az elnökség s a tisztikár rövid idő múlva teszi csak le mandátumát, mert most még az általuk kezdeményezett s a kaszinót érdeklő ügyeket nem vihették eddig keresztül. A lemondás egy rendkívüli közgyűlésen meg végbe. A közgyűlés után diszlokoma volt.

(Az ízr. kézmű- és földművelési-egyesület) választmány a tegnapi ülést tartotta, dr. *Neumann* Ármin országgyűlési képviselő elnökléte alatt. A titkár bejelentette, hogy legutóbb a következő nagyobb adományok folytak be az egyesület részére: *Wodianer* Fülöp hagyománya 400 korona, csetei *Herzog* Péterné alapítványa 1000 korona, domonyi *Brüll* Mikásné alapítványa 200 korona. *Neumann* Árminné alapítványa 200 korona, csetei *Herzog* Mór 200 korona adomány, *Neumann* Ármin 200 korona ösztöndíj céljára. A választmány köszönetet szavazott az adakozóknak. Örvendetes tudomásul vették, hogy 29 új tag lépett be az egyesületbe s hogy az újonnan szervezett hölgybizottság megalakulván, *Herzog* Péternét elnökévé, *Fürst* Jakabot alelnökévé választotta meg és a programját is megállapította. Jelentette a titkár, hogy huszonhárom kézműves növendék, aki a tanítás idejét befejezte, ünnepiesen fölszabadítottak. A felső építő ipariskola téli tanfolyamát látogató négy egyesületi növendéknek segélydíjat szavaztak meg. Az elnök indítványára elhatározták, hogy a növendékek felruházására kizárólag magyar gyártmányokat fognak beszerezni. A fölvetélel tanfolyamok nagy számára s a szélesebb népesség nyomásztó helyzetére való tekintettel elhatározták, hogy rendkívüli fölvetélel ülést fognak tartani.

(Adományok.) A *Szegénysorsu Tüdbetelnek Egyesülete* javára az *Első Magyar Általános Biztosító Társaság* főpenztárából az utolsó évenyegedben 115.269 koronát folyt be. Adományoztak: *Thurn-Taxis* Albert herceg, *József* főherceg veje 1000 márkát, *Szabolcs* vármegye 10.000 koronát, *Kövér-Kende* Panna 2006 K., *Jász-Nagy-Kun-Szolnok* vármegye közönsége 2000 K., *Gorove* László 200 K., *Pollak* Károly 200 K., *Than* Károly 200 K., *Hauszmann* Alajos 200 K., *Kornstein* Emil 200 K., *gróf* *Károlyi* Mihály 200 K., *gróf* *Károlyi* Erzsébet 200 K., *ösv.* *Saxlehner* Andrásné 200 K., *báró* *Baich* Iván 400 K., *Karácsonyi* Andor 200 K., *gróf* *Esterházy* Ernő 400 K., *Pápai* takarékpénztár 200 K., *Gyöngyös* város 200 K., *Módosi* takarékpénztár 200 K., *Sopron* város 200 K., *Dr.* *Fehér* Ipoly 200 K., *Kisbirtokosok földhitelintézete* 200 K., *Imrédy* Kálmán 200 K., *Gorove* *Novák* Izabella 400 K., *Lázár* Pál 200 K., *Kis* *Béla* *né* 200 K., *ösv.* *Markusovszky* *Lajosné* 200 Koronát.

(T. O. E.) Ez a derék egyesület: a *Tisztviselők Országos Egyesülete* gyorsíró-tanfolyamot tart fenn, amelyen a minap volt a vizsgálat a vadász-utcai női kereskedelmi szaktanfolyam helyiségeiben. A gyorsíró-kurzus *Kaiser* Gizella urhölgy vezetése alatt áll, a vizsgálat igen szép eredménnyel végződött. A tisztviselő-kisasszonyok egyesülete különben is megtesz mindent, hogy tagjainak társadalmi előnyöket, kedvezményeket szerezzen, hogy előbbrevigye a tagjai művelődésének, szakbeli tökéletesítésének kérdését és valóban megérdemli, hogy mindenfelől derekas támogatásban részesítsék.

FARSANG.

(Az Otthon mulatsága. Az Otthon írók és hírlapírók körének holnap vasárnap este a kör palotájában megtartandó házi estéje pontban fél 10 órakor kezdődik. A bizottság tekintettel az este rendkívül érdekes műsorára, arra kéri a vendégeket, hogy pontosan jelenjenek meg. Közös vacsora nem lesz, csak hideg buffet és tea áll a közönség rendelkezésére. A táncmulatság félét előtt kezdődik. Az előjegyzett, valamint a még meglévő jegyek ma délután 2-4 óra közt átvehető a bizottság pénztárnokánál.)

(Fővári estély. Ma este 6 órakor főleg az erdélyiarisztokrácia köréből szép társaság volt együtt *Rodakowski* *Józsefné* születteit *Karacsay* *Clemence* grófnő szalonjában. Jelen voltak többek közt: *Ösv.* *Bánffy* *Györgyné* grófnő, *Pálffy* *Daun* *Lipótné* grófnő, *Kass* *Ivorné* báróné, *Podmaniczky* *Gyuláné* báróné, *Bethlen* *Andrásné* grófnő, *Huszár* *Ilona* báróné, *Wohl* *Janka*, *Terey* *Gaborné*, *Földváry* *Emma*, *Pejacsevich* *Dóra* grófnő. Mr. és Mrs. *Tuckey*, *Miss* *Davidson*, *gróf* *Teleki* *Domokos*, *gróf* *Pejacsevich* *Márk* és *Elemér* stb. Az estély a fiatal *Pejacsevich* grófk játékkal kezdődött, akik *Moskovski* danse espagnole-ját és *Grieg* *Walzer* caprice-ot adták elő zongorán. Erre *Pejacsevich* *Dóra* grófnő egy saját szerzeményű bájos dalt játszott. Azután az est főrésze következett: *Vikár* *Béla* előadása a népköltészetéről. A dallamokat *Tamás* *Kati* a kalotaszegi pacsirta dalolta el. Ugy *Vikár* előadása, mint *Tamás* *Kati* dala nagyon tetszeltek az előkelő közönségnek.

amely ráadásul még Tamás Katitól csárdást kívánt látni. A Pejacsevich grófok zongorajátéka mellett Telesi Domokos gróf magyaros tüzéll járta el a tűzről pattant magyar leánnyal a ropogós csárdást, melyet zajosan megtapsoltak.

Nyilttér.

Utazók,

akik a gazdasági gépszakmában jártassággal bírnak, felvétetnek. Cím a kiadóhivatalban.

Kleinoscheg-Elysée

a Szécsényi Szécsény

Most jelent meg Kabos Ede új regénye

A verebek.

Akarácsonyi könyvpiac egyik legérdekesebb újdonsága. A regény közel 300 oldalon, gyönyörű kiállításban jelent meg s az erős kötet ára 3 korona.

Megrendelhető:

a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában József-körút 18. szám.

(Az e rovat alatt közöltetnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Berlin, január 6. Vilmos császár tegnap délután Eulenburg herceg bécsi német nagykövétet fogadta, aki a császár pár reggelijére is hivatalos volt.

Etienna, január 6. A munkabéreket felemelő választott bírósági döntés következtében a munkások hétfőn ismét munkába állanak.

A pápa mint békeközvetítő.

Páris, január 6. A Journal jelentése szerint a pápa megbizta Vaughan bitorost, hogy Angliának ajánlja fel a szentszék közbenjárását a dél-afrikai háború ügyében. A pápa állítólag a német császárt is értesítette szándékáról.

Az olasz hadügyminiszter bukása.

Róma, január 6. A lapok jelentése szerint a király valószínűleg holnap fogja aláírni azt a rendeletet, melylyel Mirri hadügyminiszter lemondása elfogadjatik és Pelloux miniszterelnök ideiglenesen megbizatik a hadügyminisztérium vezetésével.

Anglia és a Krupp-gyár.

Essen (an der Ruhr), január 6. A Rheinisch-Westfälische Zeitung londoni távirata teljesen megbizható, a hadügyi hivatalhoz igen közel álló forrásból nyert értesülés alapján minden alapot nélkülözöknek jelenti ki a német lapoknak azokat a híreket, melyek szerint a Krupp-cég hadi szerekot szállítana Angliának. A Dél-Afrikában szükségelt ágyukat és löszereket kizárólag Angliában fedezik magán- és állami gyárakból. Az angol kormány évtizedek óta nem adott megbizást a Krupp-cégeknek.

Lázongás San-Domingóban.

Páris, január 6. A Havas-ügynökség közzétette jelentését San-Domingóban tegnap tüntetések voltak, amiért a francia konzul lefoglalta az Improvent Compagny-nak, mint a vámbevételek engedményesének kezében levő pénzt. A san-domingói kormány 1895-ben megígérte a francia alattvalóknak okozott károk megtérítését és Franciaországot feljogosította, hogy a kártérítés meg nem fizetése esetén az Improvent Company ellen eljárjon. Minthogy az új kormány makacsul megtagadta e kötelezettség teljesítését, a francia konzul utasították az említett lefoglalásra, amely tüntetésekre vezetett. A francia kormány távirati uton utasította az atlanti-tengeri hajóhadosztály parancsnokát, hogy haladéktalanul San-Domingóba menjen.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, január 6. (Gabonapiac.) Észak-Amerika lanya irányzatára a vételkedv gyöngye volt és a buza szállítási ára egész 1 márkáig, a rozsé egész háromnegyed márkáig csökkent. Zab vonatott. Az idő borus.

London, január 6. Hivatalos kimutatás szerint 1899-ben a kivitel értéke több mint 31 millió font sterlinggel, a bevétel pedig 14 és fél millió font sterlinggel emelkedett az 1898. évvel szemben.

New York, január 6. A múlt héten az Egyesült Államok atlanti kikötőiből Nagy-Britanniába 180,000, Franciaországba 30,000, Európa más kikötőibe 50,000 qu. búzát szállítottak. Kaliforniából és

Oregonból Nagy-Britanniába 220,000 qu. búzát vittek ki.

New York, január 5. A részvénytőzsdén igen szilárdan indult, később alig változott és szabálytalanul és határozatlanul zárult. Részvényforgalom 737,000 db.

New York, január 5. A White Star Line Germanic nevű gőzhajója 3,500,000 dollár értékű aranyat fog fölvenni. A jövő hétre előkészületeket tesznek 500,000 dollár értékű arany elküldésére, amelyet a Buenos-Ayres nevű gőzhajó fog fölvenni.

Frankfurt, január 6. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok decembeire. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 233.10, Osztrák-magyar államvasút 135.—, Déli vasút —.—, Osztrák aranyjárdék 99.—, Olasz járdék —.—, Laura-kohó —.—, Harpeni —.—, Discont —.—, Alpési —.—, Bécsi bankgyűléslet —.—, Szállár.

New York, január 6. (Kábelsürgöny.) (Zárlat.) Buza tavaszi 75 1/2%. Buza téli 74 1/2%. Buza májusra 74.—, Buza júliusra 40.—, Tengeri májusra —.—, Tengeri júliusra 39.—, Zab —.—, Rozs —.—, Liszt 2.80.

Chicago, január 6. (Kábelsürgöny.) (Zárlat.) Buza májusra 68 1/2%. Buza júliusra —.—, Tengeri májusra 32 1/2%. Zab májusra —.—, Rozs májusra —.—.

Napirend.

Napló. Vasárnap, január 7. — Római katolikus: G. 1. Rajmond. — Protestáns: G. 1. Rajmond. — Görög-ország (december 26.) O Jeteusz. Már. — Zsidó: Sebath 7. — A nap két 7 óra 33 percek. — Nyugszik délután 4 óra 8 percek. — A hold két délelőtt 10 óra 24 percek. — Nyugszik este 11 óra 59 percek. A miniszterek nem fogadnak. Nemzeti Múzeum: Természettörténeti múzeum, nyitva délelőtt 9 óráig.

A Múzeumok téli tárlata, nyitva egész nap megszakítás nélkül. Belépődíj 20 kr. Nemzeti Szalon téli tárlata (IV. Ferenciek-tere 9. sz.), nyitva egész nap megszakítás nélkül. Belépődíj 20 kr. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig, és délután 3—8-ig. Az összes könyvtárak zárva vannak.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság Kerespesi-ut 20. l. emelet. Hivatalos órák délelőtt 9-től délután 2 óráig. Telefon szám 24—55. Nyilvános olvasóterem és tudakozó-osztály Kerespesi-ut 22. szám l. emelet. Hivatalos órák 9 óráig délelőtt és délután 3—6-ig. Telefon szám 24—16. Hazai termékek állandó kiállítása. Keleti mintatár és kereskedelmi történeti gyűjtemény, továbbá a Házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusítási és eszközök) a városligeti Iparcsarnokban nyitva télen délelőtt 9—2-ig, nyáron és a többi évszakokban 9-től 12 óráig és délután 3-tól 5-ig, vagy 6-ig. — A Magyar kir. kereskedelmi múzeum külföldi kirendeltségeinek vezetőségével megbizott üzletvezetőség V. Váci-körút 32. szám.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap. Somossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor. Folles Caprice. VI. Révay-utca 18. Naponta fényes műsor. Budapesti kávéház. Andrassy-ut. Naponta Banda Marci és fiai hangversenye. Stefánia-szálloda, Murányi-utca 53. Budapest legolcsóbb szállodája. Páris szálloda. Váci-körút. Éttérmekek. Elegáns kávéház. Látványosság: Baachus-pince. Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitása kertkapartérom. Elite szálloda, Budapest, Király-utca 39. Igazgató Mandel Albert. Petanovits Metropol szállodája. Naponta hangverseny (lásd hirdetést.) Újonnan berendezett fényes étterem. Ehm János éttermeiben (ezelőtt Szikszay) Nemzeti Színház-épület. Naponta kitűnő cigányzene. Dobranszki-féle vendéglőben Teréz-körút 4. kapható eredeti torekői hús és hortobágyi gulyás. Putzer-pince Deák-ter naponta a pince és étteremben Schrammel és Boros Miska és Kiss Ferkó híres szolisták hangversenye. Bodega-pince, újonnan fényesen berendezve, a Somossy-mulatóval szemben (Nagymező-utca 20.), naponta éjjel 3 óráig van nyitva. Naponta hangverseny Dankó Gábor fényes zenekara és Török Pista cimbalomművész által a Keleti kávéházban, Csömör-ut 14. Stefánia-kávéház, Kerespesi-ut 73. Naponta az I-ső Magyar Daltársulat előadásai.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Tőzsde. A mai innapi magánforgalomban az értékekültek csak kevés kérésre szorítottak. A hangulat mindvégig gyenge volt.

Előfordult költsék: Osztrák hitelrészvény 747.50 — 745.80. Magyar hitelrészvény 741.50. Osztrák-magyar államvasút 637.— — 636.50. Közúti vaspálya r. 663.50 — 661.50 korona.

Zárólatkor maradt: Osztrák-hitelrészvény 745.80 korona.

A pécsi borkereskedők kartelje. Akárhogy is történt, de tény, hogy a pécsi borkereskedők hírhedségre tett szert. Ennek természetesen a pécsi és a Baranya vármegyei bortermelők és borkereskedők egy cseppet sem örvendenek, mert üzletük teljességgel pang. Pécsi borkereskedő ma már alig tudja eladni a borát. Hozzájárult ehhez még az is, hogy a Pécsről elszállított tiszta borokat a rendelők megtagadták s ha a vizsgálat megindult, azt mondták, hogy Pécsről szállították a bort. Hogy a szem-

méljuknak egy kis része mégis megmaradjon, a pécsi kereskedők elhatározták, hogy ismeretlen személyeknek nem szállítanak bort, csakis ismerős helyekre.

Csődbe jutott festékgyár. A magyar festékgyár részvénytársaság ma csődbe jutott. A vállalat, amely múlt évi január 2-án kimondotta a felszámolást, ma beadta kérvényét a budapesti kereskedelmi- és váltótörvényszékhez, amelyben a csőd megnyitását kérte. A kérvény benyújtása előtt az igazgatóság ülést tartott, amelyben az elnök hosszasan indokolta a csőd megnyitás szükségességét. Elmondta az elnök, hogy tekintettel arra, hogy sem az itteni, sem a külföldi pénzügyeztetéssel nem tudtak olyan összeget szerezni, amelylyel a gyár pénzügyi viszonyait rendezni lehetett volna, továbbá, hogy a mostani abnormális pénzügyi viszonyok a gyár helyzetét még súlyosabbakká tették, az állam által bizonyos feltételek mellett engedélyezett évi 10,000 korona segély dacára: az igazgatóság kénytelen a részvénytársaság ellen a csőd megnyitását kérelmezni.

Az olasz bor ellen. Nagyvárad hegyközségi választmánya elhatározta, hogy a törvényhatóság útján feliratot küld a kormányhoz, melyben a külföldi kivált az olasz bor vámjának felemelését fogja kérelmezni, mivel az olasz-bor a belföldi bortermelések veszedelmét versenyt támaszt.

Liszt. (A Budapesti Napló tudósítójától.) Árak 100 kilónként, tejlujt tiszta sulynak érve, száskostul, budapesti vasúti vagy hajóállomáshoz szállítva:

A és B dara —.— frt.

Buzaliszt:

Table with 6 columns: Szám, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6. Rows: Ár kor: 26.40, 25.—, 23.60, 22.40, 21.80, 21.—, 19.60. Middle row: 7, 7 1/2. Bottom row: 16.60, 14.20.

Takarmányliszt: Korpa:

8 F. G.

Ár: korona 11.80 8.40 8.60

Szilva, szilvaiz és zsiradók. (Markó A. termény-nagykereskedő-cég heti jelentése.) Szilva. A termelőhelyeken a nagyszemű árúból a készletek nagyon gyérek s így a kisszemű árú jön forgalomba részint etuválva, lidában csomagolva, részint zsákban. Az árak szilárdak, sőt egy fél korona áremelkedés konstatalható 50 kgm-ként. Szilvaiz. E hét folyamán néhány megrendés érkezett egy a külföldről, mint a belföldről. Árvaltozás nem konstatalható. Elsőrendű áruért fél koronával többet kérnek az eladók 50 kgm-ként. Zsiradók. A zsir íránt elég nagy volt az érdeklődés e hét folyamán különösen az ausztriai tartományokban, ahová nagyobb mennyiség exportáltott. A szalonna-forgalom szintén kielégítő volt s több megrendelés érkezett a jelenlegi áron. Az előállítás még mindig javában folyik némi akadályokkal, melyeket az idő lanyhasága okoz a termelőknél. Árkülönbözet a mult héthez képest nem mutatkozott.

Denaturált szesz. (Kalmár Sándor cég jelentése a Budapesti Napló részére.) E cikk irányzata a gyenge fogyasztás következtében esendes. Későbbi szállításra azonban érdeklődő iránzat mutatkozik, noha nagyobb tranzakciók csak elvétve fordultak elő. Hosszu idő óta most először történt, hogy piacunkon osztrák árut kínáltak a nélkül, hogy üzlet létesült volna. Mai nagybani jegyzések: 35 korona 50 fillár, 36 korona 50 fillár, 10,000 liter fokontint hordóval együtt ab Budapesti készpénzfizetésre engedmény nélkül. Egyes hordók 1 koronával drágábbak.

UTMUTATO.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részvénytársaság. Befizetett részvények: 10 millió korona. Tolnay Lajos, vezérigazgató; Benke Gyula, VI. Andrassy-ut 5.

Viz állás.

Table with 4 columns: Location, Jan. 5, 6, m. éter, Jan. 5, 6, m. éter. Rows: Inn Duna, Páris, Tisza, Móra, Vág, Rába, Dráva, Mecs, Száva, Szamos, Kraszna, Latorca, Laborca, Ung.

KÜLÖNFÉLÉK.

Metallotherapia.

Ha vérszegény a szervezet,
Vas víz belé új életet.
Ámde ha romlott maga a vér
S rákos elfajulás fenyeget,
Nincs más hátra: ilyenkor acél
Szentesíti az eszközöket.

Méry Károly.

† **Csalás hazafisági alapon.** Londonban a délafrikai háború alapján a csalóknak új fajtája termelt meg. Eszközük a hazafiság. Hatnak az emberek hazafias érzésére, ami most nagyon könnyen megy és ilyen módon pénzt csikarnak ki. Legjobban megvilágosítja egyébként a dolgot két példa.

I. A boldogtalan apa.

Egy jómódu polgár egy este megy haza London egyik külvárosa felé. A vasuton olvassa az újságot. Egyszer csak egy szegényesen öltözött idősebb férfi fordul hozzá:

— Alázatosan kérem egy pillanatra az újságot. És alig néz bele néhány pillanatig, hirtelen fájdalmasan felnyög és a szeméhez kap a zsebkendőjével. A jómódu ur részvétellel fordul feléje s megkérdi:

— Mi baja van az istenért?
— Ó uram, oda van egyetlen reményiségem, elcseszt a fiam!...

Aztán megmutatja az újságban az elesettek névsorában a fiát is. Majd zokogva beszéli el a helyzetét, hogy ő beteg, a felesége munkaképtelen, ha ezt a szörnyű hirt megtudja, vége van. A jómódu polgár vigasztalja, csillapítja és pénzt nyom a markába. Nemsokára találkozik egyik barátjával, aki beszélni kezdi neki egy esetről, ami az imént esett meg vele a vonaton.

— Olvasom az újságot, hát egyszer csak elkéri egy szegényesen öltözött ember...

A jómódu polgár közbevág:
— Aztán felsikoltott, hogy a fia elesett Afrikában, hogy...

Aztán megint a másik folytatja és elmondja ugyanazt a históriát, csak az különbség, hogy az elesett fia neve ezúttal más...

II. A rezervista barátja.

Manchesterben egy ember sorra járta a jómódu emberek házeit. És mindenütt elmondotta a következő kis beszédet:

— Egyik munkástársunkat, aki rezervista, hirtelen behívták szolgálatra. A műhelyből megy egyenesen a harcterre, hát legalább valami kis bucsu-ünnepséget szeretnének neki rendezni...

A jómódu polgárok közül egyik sem bocsátotta el valami kis adomány nélkül. Ilyen módon tisztes séges összegre tett szert. Csakhogy egyezzerre vége lett a jó üzletnek. Egy helyen meggyanusították, arra eltűnt...

† **Diadal.** Orosz vizsgálatás az, ami most London népének az ottani Olimpia-színházban kiűnt. Minthogy Afrikában ahogy sem tudnak az angolok valami becsületes diadalt kierőszakolni maguknak, hát csinálnak odahaza színházban. A darabban, ami az Olimpiában színe kerül mostanában, először laboratori eszközök mutatnak be, férfiakat, asszonyokat és gyermekeket. Ezek az eszközök a világ legbékésebb és legjámorabb népe. Azután más vadak következtek s végül délafrikai jelenetek. Egy óriási kinematográf bemutatta Redvers Buller elutasását, egy fokvárosi jelenetet, egy csapatselejt a Portsmouthból való elutaszók. A tapost most vad kiabálás és piszorgás követi: a vásznon megjelenik Krüger elnök patriarkális alakja, amint kikocsizik. Végül következett a némajáték. A színpad natáli hegyes vidéket ábrázol és egy boer tábor. Megjelen egy angol csapat s megtámadja a boerokat. Csodálatos bátorsággal harcolnak. Egy hős katona meghódít egy boer zászlót. Egyszerre borzasztó zaj halatszik, füstölve megjelenik egy páncélos vonat, igazi páncélos vonat, igazi lokomotívval és a benne lévő angolok borzasztó tüzelést visznek végbe Maxim-golyókkal. A boerokat darabokra tépi a golyók s a nézők éneklék a Rule Britanníát.

† **A hideg és az étvágy.** A tiszta levegő beszívása, különösen ha a szabadban való mozgással van egybekötve, nagyon növeli az étvágyat. Most arról van szó, hogy a folyós levegőt használják fel az étvágy növelésére. És pedig azért volna erre alkalmas a folyós levegő, mert nagyon hideg és mert a hideg állítólág szintén növeli az étvágyat. Az English Mechanic szerint, ha olyan helyiségben tartózkodunk, amelyet folyós levegővel erősen lehűtöttek, ennek a legjótékonyabb és legcsodálatosabb hatása van ránk. Egy orosz orvos először is kutyákon végzett kísérleteket. Tíz óra hosszat tartott például egy kutyát egy helyiségben, amelynek a hőmérsékletét folyós levegővel —73 fokra hűtött le. Aztán úgy találta, hogy mikor az a kutya a rendes levegőre jutott ki, szörnyű nagy volt az étvágya. Vanak sokan, akik azt állítják, hogy minden kutyának rettenetes az étvágya, ha tíz óra hosszat koplal bárhol.

† **Harc az alkohol ellen ködfátyolképekkel.** Megalakult a minap Párisban Prévost doktor elnöklése alatt a zsalóság ellen küzdő társaság. A társaság célja tudvalevőleg a pálinkaivás ellen való küz-

delem — színes képekkel. Képeket akarnak kiragasztani a munkásnegyedekben, megmutatják a szeszes italok rettenetes pusztítását az emberi szervezetben és konferenciákat akarnak tartani az alkoholizmus káros hatásáról. Mivel azonban joggal hiszik, hogy ezekre a száraz konferenciákra nem fognak toakodni az emberek, elhatározták, hogy az előadást ködfátyolképekkel teszik érdekesebbé. Ezek a ködfátyolképek egyrésztől csábítani fogják a munkásokat az előadásokra, másrésztől pedig a látott és hallott dolgok mélyebben vésődnek be ilyen módon a munkások naiv képzelőtehetségébe.

† **Villamos postai bélyegző.** Berlinben most, a karácsonyi és újévi felhalmozódott forgalom sok nehézségének az alkalmából kipróbálták az egyik postahivatalban egy villamos postabélyegzőt. Tízszert többet tud dolgozni, mint a rendes, de azért mégsem lehet alkalmazni rendszeresen. Mert az európai ember ahány, annyiféle formájú és nagyságú kuvertát használ és annyiféle helyre ragasztja rá a bélyegyet. Legfőképpen a levelezőlapokat lehetne villamosan bélyegezni, de azoknak a kedvéért nem igen tartja érdekesnek a berlini posta a reformot. Egészen más a helyzet Amerikában. Ott egységes a kuverta. Egyforma nagyságú és azonkívül a bélyegnek is megvan a maga pontos helye.

† **Alsórendű állatok hallása.** Az amőbák és bacillusnagyságú rokonok halló szerveiről sokat írtak már össze a természettudósok, de csak kísérletekkel tudták eldönteni, hogy melyik állat hall és melyik nem hall. Nagyon kényes természetű kísérletek voltak ezek. Egy mozgó lényről megtudni, hogy hall-e, olyan mozgó lényről, amelyiknek, nem tudni, mi okból mozognak a szemei. Hosszas, évekig tartó kísérletek végeztek ezért, míg végre most már biztosan tudják, hogy melyik alsórendű állat hall és melyik nem hall. Azt a nevezetes tapasztalatot tették azonban ezek alatt a kísérletek alatt, hogy a hallás nem függ össze a halló szervek létezésével. Vannak ugyanis állatok, amelyek a tapintó érzék-szerveikkel hallanak, azaz a hang hullámain ez a legnagyobb terjedelmű szerv viszi az érzés centrumába.

† **Gutenberg-múzeum.** A jövő évben, júniusban nagy fényvel ünnepli meg Mainz városa Gutenberg születésének ötszázadik évfordulóját. Érdekes nemzetközi kiállítás rendeznek ebből az alkalmából, amelyben a könyvnyomtatás fejlődése lesz szemléltető Gutenberg idejétől a mai napig. Ebben a kiállításban összegyűjtött tárgyakat azután egy muzeumba viszik át, amelynek Gutenberg-múzeum lesz a neve.

Öreg asszony nem vén asszony.

(30) — REGÉNY. —

Írta: GEROLAMO ROVETTA.

— Gondolod, hogy Del Mantico ez egyszer csakugyan nyilatkozni fog?

— Mit akarsz? Lehet az ilyesmit biztosan tudni? Idáig még nem láthatok tisztán, folytatta Eliza, mialatt a tükörben nézegette magát és a kenőcsbe mártott ujjával itt is, ott is érintette az ajkait és az orcájpáit. Nem látok még egészen világosan! Néha már úgy hiszem, igen, néha meg újra, hogy nem. Az a sürgöny, no meg az is, hogy tegnap csakugyan megérkezett Velen-
célbe —

— Az az ostoba Ariberti most persze nagyon féltékeny.

— Nem is olyan ostoba! Aztán szép neve van és úgy egészen is nagyon csinos fiú —
— Az meglehet! — Csakhogy minden-
esetre tulságosan fiatal ahhoz, hogy tétel nőül vehessen.

— Oh, a mi a korát illeti, az semmit sem jelent!

— De szegény!
— Az már inkább ok.

Mialatt Eliza elkészült, Cécilia grófné megbeszélte Potapow gróffal, hogy a Lidón maradnak ebédre. Egészen jó ouvert-t lehet kapni három és fél lirért, bor nélkül, szót a gróf. Mikor aztán erre nézte a Yamagata véleményét is kikérték, ő persze azt ajánlotta, hogy a la carte egyenek.

Potapow vállalt vont és nem is felelt erre. Mikor aztán arra került a sor, hogy asztalt választanak, kettőjük közt élénk szóváltás fejlődött ki. Potapow azt akarta, hogy a fal mellett helyezkedjenek el, mert ott védve vannak, Yamagata ellenben közel a tengerhez választott ki egy asztalt, mert hiszen azért maradtak a Lidón,

hogy élvezhessék a szép kilátást. Aki pedig fél a meghűléstől, az végre is menjen vissza Velen-
célbe.

Cécilia hagyta, hogy a ketten pörlekedjenek és nem avatkozott bele a vitába. Neki elég dolgot adott az, hogy a pincérel megértesse, hogy ugyan csak heten vannak, de azért nyolc terítéket tegyen az asztalra, mert van a társaságban egy kis, alig három éves fiúcska is.

Mikor már mindenki kényelmesen elhelyezkedett, egyszerre csak ott termelt Badoero és kijelentette, hogy legnagyobb sajnálatára nem vehet részt a lakomán. Persze, bölcsen elhallgatta, hogy az akadály Emmácska volt, akivel együtt óhajtott ebédelni.

A Potapow és Cécilia nyugalmát ez a váratlan fordulat nem csekély mértékben zavarta, de a grófnak szerencsés idejekorán eszébe jutott Ramolini lovag, aki az imént mondta neki, hogy a Lidón fog ebédelni. Megkérdezte tehát Abalanét, megengedi-e, hogy a lovagot bemutassa, feltéve természetesen, hogy Navaredo grófné, aki még nem jött vissza, nem ellenzi.

— Dehogy! Hogy is gondolhat erre? Csak menjen és hozza ide azonnal! A mama is, én is, és valamennyien meg vagyunk elégedve.

Potapow elrohant Badoeróval, hogy a lovagot előkerítse.

Ezalatt már Eliza is megérkezett. Yamagata lehajolt hozzá.

— Micsoda? Hogy én meg vagyok elégedve? Rien de tout! Oh nem! Csak akkor volnék kibékülve, ha egészen egyedül maradhatnék önnel! Précisément! — Hogy is mondják olaszul? Senza nessunissimo?

Kacagva magyarázta neki Eliza, hogy olaszul jobban hanzzik soli, solissimo, affato soli. E pillanatban érkezett a társasághoz Prandino és az őrnagy, mindegyik más-más oldalról. Amaz halálsápadtan, vörös szemekkel és a rendesnél még egyszer olyan hosszú ábrázattal: az őrnagy ellenben elégedett, boldog arccal, cvikkera alul

Elizát kereste és zsebkendőjével szárítgatta rövidre nyírt, szürke haját.

Miután az őrnagyot Yamagatának bemutatta, elmondta Navaredo grófné, hogy az uszó-mester minden áron udvariaskodik vele, a vízben nem tágit mellőle és mindenáron uszni akarja tanítani, jöhet a grófné nagyon jól uszik és semmiképpen sem szorul az ő segítségére.

Navaredo grófnének megvolt az a szokása, hogy ilyen fajta meséket csak azért mondott el az udvarlói előtt, hogy ezeknek a buzgósgát jobban feltűzelje. Prandinót mindig bosszantotta Elizának a kacérsága. E pillanatban azonban minden közönyös volt előtte. Oly sok bánat, anynyi boldogtalanság volt a szívében, hogy egy csöppel több vagy kevesebb már nem is számíthatott.

Mikor a társaság asztalhoz ült, felderült egy kissé Prandino arca, mert Eliza maga mellé ültette és jobb oldalánál nem az őrnagy, hanem Yamagata foglalt helyet. Most aztán az őrnagy adta a sértődöttet és csakugyan olyan messzire ült az egész társaságtól, hogy még Gégiót is meghatotta a dolog. Még akarta vizsgálatni az őrnagyot, olyanformán, hogy előbb jól rálépett a lábára és aztán felkapaszkodott az ölébe.

— Miért ült olyan messzire tőlünk, őrnagy ur? kérdezte Cécilia.

— Nem jót tett talán a fürdő? szolt Eliza és egy kis guny rezgett a hangjában.

— Éhes vagyok, felelt szárazon az őrnagy, csakhogy éppen mondjon valamit.

Mikor Prandino az őrnagyot ilyen lehangoztak látta, ő mindinkább felvidult.

— Odamegyek én és aztán elbeszélgethetünk, szolt Cécilia és az őrnagy mellé helyezkedett.

Potapow is megérkezett, egy komoly, tiszteletreméltó kinézésű ur kíséretében, aki állig gömböly felöltöt viselt.

(Folytatása következik.)

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Vasárnap, 1900. évi január hó 7-én.

A hugonották.

Nagy opera 4 felvonásban. Zenéjét szerette Meyerbeer. Szövegét írta Scribe. Fordította Nádasckay L. Személyek:

Valois Margit	Bianchi B.	Saint Bris	Várady
Valentine	Vasquez	De Nevers	Beck
Urban	Payer	Tavannes	Dalnoki
Marcell	Ney D.	Udvarhölgy	Kolozsvári

Kezdeté 7 órakor.

NEKÉTI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1900. évi január hó 7-én.

D. u. 2 1/2 órakor bérletlen kívül, mérsékelt helyárakkal.

Egy szegény ifjú története.

Dráma 4 felvonásban. Írta Feuillet Oktáv.

Személyek:

Odiot Maximo	Császár	Champlein	Latabár
Bévalan	Zilahi	Ivonet	Fábán
Laroque	Ujházi	Larouquén	Lendvayné
Laubepin,	Szigeti	Margit, leánya	Hegyesi
Alain, szolga	Abonyi	Helene	Keczeri
Desmarts orvos	Hetényi	Aubriné	Rákosi
Gaston	Náday B.	Krisztina	Csendes
Vauberger	Körösmezei	Vaubergerné	Györgyné

Este:
Harmadszor:
Félemberek.

Színzmű 3 felvonásban. Írta Malonyay Dezső.

Személyek:

Kun Béla	Ivánfi	Braun	Mihályfi
Blanka	Alszegei	Kende	Zilabi
Ilova	Ligeti	1-5-ös ur	Náday B.
Ilosvayné	Márkus	2-ik ur	Füredi
Gedeon	Beresényi	Inas	Narcsiz
Radó	Császár	Szobaleány	Batizfalvy
Ormándy	Náday		

Kezdeté 7 1/2 órakor.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1900. évi január hó 7-én.

Zárva.

VIGSZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1900. évi január hó 7-én.

Délután 3 órakor mérsékelt helyárakkal.

Többszínű királyfi.

Magyar népmese 3 felvonásban, 6 képben. Írta: Benedek Elek.

Személyek:

Mirkó	Balassa	Királyné	Hunyadi M.
Többszínű	Tapolczai	Habakuk	Gyöngyi
Bakarsznyi Szerény	Ráki	Haraszthy	
Miklós	Fenyvesi	Gyöngyvirág	Nógrádi

Este:
Szecesszió.

Szatirikus korpék 5 felvonásban. Írta Lavedan. Fordította Ambrus Zoltán.

Személyek:

Gostardné	Hunyady	Gambe	Gyöző
Paul Gostard	Fenyvessi	Jendörbiztos	Gyöngyi
Labosse	Hegedűs	Jacob	Bárdi
Labossné	Mátrai	Róza	Munkácsy
Alice	Varsányi	Fogadósné	Makróczyné
Buranyi	Tapolczai	Viktor	Szerény
Bobette	Lánczy	Inas	Kassai
Riquiqui	Boros F.		

Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1900. évi január hó 7-én.

Délután fél 3 órakor, mérsékelt helyárakkal.

Blaha Luiza asszony mint vendég.

A szökött katona.

Eredeti népszínű dalokkal. Írta: Szigligeti Ede. Zenéjét szerette Szerdahelyi József.

Személyek:

Monti gróf	Szirmai	Lajos	Kovács
Kamilla	P. Lukács J.	Julcsa	Blaha L.
Korpádine	Siposné	Gémesi	Szerdahelyi
Gergely	Kiss M.	Miska	Raskó

Este:
A kis szökevény.

Operett 3 felv. Írták Hicks és Nichols. Fordították Kacziány Géza és Makai Emil. Zenéjét szerzették Monkton és Caryl.

Személyek:

Lord Coodle	Szerdahelyi	Gray	Küry Kl.
Lady Coodle	Krecsányi	Flipper	Kovács M.
Stanley Ed.	Szirmai	Carmenita	Hegyi A.
Dorothy	Radványi	Alice	Blaha S.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Kerepesi-ut 21.

Vasárnap, 1900. évi január hó 7-én.

Délután fél 3 órakor mérsékelt helyárakkal.

Transvaal.

Dr. György Aladár. — Hopp Ferenc és Newton eredeti felvételei után készült 35 vetített képpel.

Utána:

Kalotaszeg népköltése.

Írta és előadja Vikár Béla. Dallamok, szövegek bemutatásával és vetített képekkel. A dallamokat Tamás Kata kalotaszegi leány énekli, az ottani népiéletben.

Délután 1/2-3-kor és este 1/2-3 órakor:

Magyarország.

Írta Cholnoki Jenő egy. adjut. 33 rész 103 kép. 2 sz. apadi díszlet.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1900. évi január hó 7-én.

Délután 2 1/2 órakor, mérsékelt helyárakkal:

A Gyurkovics lányok.

Életkép 4 szakaszban. Írta: Hercegy Ferenc.

Személyek:

Gyurkovicsné	Szilassy	Liza	Gombaszögi
Katinka	Róza	Klári	Váradi
Sári	Aranyossy	Radványi	Molnár
Ella	Bilkei	Gida	Rózsahegyí
Mici	Ráskai	Horkay	Ráthonyi
Terka	Galambos	Sándorffy	Füredi

Este:
L. Komáromi Mariska assz. felléptével

Szulamit.

Zsidó daljáték 4 felvonásban. Késsy Albert átdolgozásából írták: Beöthy László és Makai Emil, zenéjét szerette: Davidsohn Emanuel.

Személyek:

Monaóh	Szilágyi	Szulamit	Komáromi
Aron	Sarlai	Abigail	Ledofsky
Absolon	Beöthy	Cingtang	Kardos

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Makét nagy előadás.

Délután: Pénztárnnyitás 3-kor, kezdeté 4-kor, mérsékelt helyárakkal.

Este: Pénztárnnyitás 7-kor, kezdeté 8-kor.

A legújabb attrakciók!

Nagyszerű műsor!

Krüger-féle villamos csillagok

16 hölgy elsőrendű szépségek

Albertus és Bartram

a legnagyobb amerikai szenzáció.

MISS VONARE a világ legérdekesebb csodája

kitüntetett contorsionistánő

The 3 Wortley, a repülő atléták.

és az összes szerződött specialitások.

A téliert kávéházban délután 3-tól zene, Munczy Lajos zenekara.

Jegyek elővételi díj nélkül válthatók a nappali pénztárnál és Weisz A. nagy szivartózsdejében IV., Károly-körút 26. szám.

A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárok által készítették.

A Kőbányai Királysörfőző

Góliát Maláta-Kávéja

a legtáplálóbb.

Ugyanazon malatából készül, amelyből a hírneves Góliát Malátasör,

melyet Dr. Korányi és Dr. Kéty budapesti, és Dr. Benedikt bécsi egyetemi tanár urak ajánlása dícsérik és gyengeségeknél mindenki sikerrel használ.

A Góliát Maláta-Kávé

minden más kávépótléknál jobb, táplálóbb és egészségesebb; megrendelhető:

LANDAUER IGNÁC és FIAI

budapesti nagykereskedő cég vezérképviselőnél.

Kicsinyben kapható minden fűszerkereskedésben.

A Góliát Malátasör

megrendelhető: a Kőbányai Királysörfőző r.-t. gyári irodájában Kőbányán és városi irodájában Budapesten, VII., Kertész-utca 30.

Személyek:

Lord Coodle Szerdahelyi Gray Küry Kl.

Lady Coodle Krecsányi Flipper Kovács M.

Stanley Ed. Szirmai Carmenita Hegyi A.

Dorothy Radványi Alice Blaha S.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Utánzások miatt nagyon ügyeljünk a SCHAFFER RÓZA névre. Csakis ezen védjeggyel valódi.

Szépség gazdagság!!

Szépség hatalom!!

Ezt a legrágább kincset megszerezhetni eddig csakis a

Mme Rosa Schaffer

szerb kir. udvari és kamarai szállító, Bécs, I., Kohlmarkt 6. Által fölaltat és használt szépségzőserek által sikerült.

Poudre ravissante cs. kir. kir. szab. Minden hölgynek, ki egyszer próbálta, nélkülözhetetlen: a bőrt vakító főhőrré változtatja és pompás zománca alatt a bőrkütsékek, anyajegyek és himlőhelyek is eltűnnek. — A ráncokat és redőket kisimítja, a káros szépségzőserek által kitárgított likacsokat összehúzza és az arcnak üde, rózsás fiatal színt kölcsönöz. Ez az egyetlen puder, melynek használata után mosakodni lehet a nélkül, hogy szenzáció hatása a bőrről eltűnnek. Egy doboz ára 2 fnt 50 kr. és 1 fnt 50 kr.

Crème ravissante évtizedekkel fiatalít, a bőrt ruganyosra és simán tartja, esténként minden hölgynek használania kellene. Egy téglgy 1 fnt 50 kr.

Eau ravissante megőrzi a bőrüdeségét, erősíti és a legkitűnőbb, biztos hatású toillet-víz. Egy üveg ára 2 forint 50 kr.

A Ravissante crème, puder és víz nemzetközi kiállításon nagy aranyéremmel lett kitüntetve. Minden hölgynek, aki redőtlen, márványfehér homlokot akar, legjobban ajánlható a cs. kir. szab. **homlokotörő** darabonként 1 fnt 50 kr-ért és a „**Savon-Ravissante**” kiváló szépségzősereppel a bőrt részére, darabonként 80 kr-ért. — **Schaffer** Róza asszony **visszavarázsolja** az ő „**KINOIR**”-jával minden megöszült ifjúnak ifjúkori színt, a legpompásabb szőket, a legraguyóbb gesztenyebarnát, a barnoszerű feketét. A „**KINOIR**” egyszeri használata elegendő, hogy a szin örökre szőke, barna vagy fekete maradjon. Semmiféle mosás sem képes az elért színárnyalatot eltávolítani és a fejbőr tiszta fehér marad. Egy doboz ára, használati utasítással együtt 1 fnt 50 kr. és 5 fnt. Valamennyi készítményem csodálatos hatásért teljes kezesseget vállalok. Számtalan elismerő- és köszönő-irat betekinthető a legmagasabb körökből és csak diskreció miatt nem közölhetők.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6. szám.

Központi raktár: **ROSA SCHAFFER**, Bécs, I., Kohlmarkt 6

